

T.C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

AHMET KELEŞOĞLU EĞİTİM FAKÜLTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

SOSYAL BİLGİLER ANABİLİM DALI

KONYA'DA REHABİLİTASYON MERKEZLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ
VE ÖRNEK BİR KURUMUN İNCELEMESİ (ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL
EĞİTİM OKULU- REHABİLİTASYON MERKEZİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fadime Meltem YAĞCI

Danışman

Yar. Doç. Dr. Zekeriya BÜLBÜL

Konya – 2013

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL FORMU	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZET	vii
SUMMARY	ix
TABLolar LİSTESİ	xi
KISALTMALAR	xii
GİRİŞ	1
1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	1
2. Araştırmanın İçeriği ve Yöntemi	1
3. Kaynaklar	2

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM

1.1. EĞİTİM - ÖZEL EĞİTİM.....	3
1.2. ÖZEL EĞİTİMİN TEMEL İLKELERİ.....	6
1.3. REHABİLİTASYON VE ÖZEL EĞİTİMLE ALAKALI BİLİNMESİ GEREKEN KAVRAMLAR.....	7
1.4.ÖZEL EĞİTİMİN TARİHÇESİNE GENEL BİR BAKIŞ	8
1.5. CUMHURİYET'TEN SONRA ÖZEL EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	11
1.6. MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA ÖZEL EĞİTİM	12
1.6.1. V. Milli Eğitim Şurası (04-14 Şubat 1953)	12
1.6.2. VI. Milli Eğitim Şurası (18-23 Mart 1957)	13
1.6.3. VII Milli Eğitim Şurası (5- 15 Şubat 1962).....	14
1.6.4. VIII. Milli Eğitim Şurası (28 Eylül- 3 Ekim 1970)	14
1.6.5. IX. Milli Eğitim Şurası (24 Haziran- 4 Temmuz 1974).....	14
1.6.6. X. Milli Eğitim Şurası (23- 26 Haziran 1981).....	15
1.6.7. XI. Milli Eğitim Şurası (8- 11 Haziran 1982)	15
1.6.8. XII. Milli Eğitim Şurası (18- 22 Haziran 1988).....	15
1.6.9. Birinci Gençlik Şurası (23- 28 Ekim 1988).....	16

1.6.10. XIII. Milli Eğitim Şurası (15- 19 Ocak 1990).....	17
1.6.11. XIV. Milli Eğitim Şurası (27- 29 Eylül 1993)	17
1.6.12. XV. Milli Eğitim Şurası (13-17 Mayıs 1996)	18
1.6.13. XVI. Milli Eğitim Şurası (13- 17 Kasım 1999).....	18
1.6.14. XVII. Milli Eğitim Şurası (13- 17 Kasım 2006)	19
1.7. ÖZEL EĞİTİMLE İLGİLİ ÜLKEMİZDE ULAŞILAN SAYISAL VERİLER (1930- 2006)	22

İKİNCİ BÖLÜM

KONYA'DA REHABİLİTASYON MERKEZLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1. REHABİLİTASYON KAVRAMI	29
2.1.1. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde Verilen Eğitimin Amacı	29
2.1.2. Özel Eğitim Kurumlarının Açılması ve Kapatılması	30
2.1.3. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Öğretim Programları	30
2.1.4. Özürlü Birey Ücretleri	30
2.1.5. Ödeme.....	31
2.2. REHABİLİTASYON MERKEZLERİNDE EĞİTİM ALAN BİREYLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	32
2.3. KONYA'DA ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI (REHABİLİTASYON MERKEZLERİ) VE BU KURUMLARDAN EĞİTİM ALAN BİREY SAYISI	33
2.4. 2013 YILI İTİBARIYLA KONYA MERKEZ VE CİVAR İLÇELERİNDE BULUNAN REHABİLİTASYON MERKEZLERİ.....	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONYA ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU (REHABİLİTASYON MERKEZİ)

3.1. ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU TARİHÇESİ	47
3.1.1. Okul Bina Özellikleri ve Okul Personeli.....	49
3.2. ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU YILLARA GÖRE ÖĞRENCİ SAYILARI ve ENGEL DÜZEY ORANLARI.....	50
3.3. İŞ EĞİTİM OKULU, İŞ EĞİTİM MERKEZİ ve EĞİTİM UYGULAMA BİRİMİNDE VERİLEN EĞİTİMLER	52

3.4. KURUMA KAYIT KABÜL ve KURUMA KAYDOLMAK İSTEYEN ÖĞRENCİNİN RAPOR ALMA- YENİLEMESÜRECİ	58
3.5. REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ'NDEN ALINAN RAPOR VE BİREYLERE VERİLEN DESTEK EĞİTİM PLANI ÖRNEKLERİ.....	59
3.5.1. Selçuklu Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Tarafınca Verilen Rapor Örneği	60
3.5.2. Karatay Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Tarafınca Verilen Rapor Örneği	62
3.6. KURUMDA BULUNMASI GEREKEN ZORUNLU PERSONEL	65
3.7. KURUMDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLER VE GÖREVLERİ	66
3.7.1. İşitme, Görme veya Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenlerinin Görevleri	66
3.7.2. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeninin Görevleri.....	67
3.7.3. Okul Öncesi Öğretmeninin Görevleri	68
3.7.4. Rehber Öğretmen ve Psikologun Görevleri	69
3.8. OKULUN DENETLENMESİ	70
3.9. OKULUN KÜLTÜREL ve SPOR FAALİYETLERİ	70
3.9.1. Kültürel Etkinlikler.....	72
3.9.2. Spor Etkinlikleri	76
3.10. KURUM SAHİBİNİN ÖZEL EĞİTİMLE ALAKALI DÜŞÜNCELERİ VE ÖZEL EĞİTİMDE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR	84
3.11. ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU ÖĞRENCİ VELİLERİ İLE YAPILAN RÖPORTAJLAR.....	86
3.12. ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU'NUN MİSYONU VE VİZYONU	86
3.13. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	86
KAYNAKÇA.....	89
EKLER	99

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Adı Soyadı	Fadime Meltem Yağcı
Numarası	108302041006
Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Öğrencinin Tezin Adı	Konya’da Rehabilitasyon Merkezleri’nin Tarihsel Gelişimi ve Örnek Bir Kurumun İncelenmesi (Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu- Rehabilitasyon Merkezi)

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

Fadime Meltem YAĞCI

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Fadime Meltem GÜNDOĞAR		
	Numarası	108302041006		
	Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Araştırma Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı		
	Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒	Doktora	☐
	Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Zekeriya BÜLBÜL		
Tezin Adı	Konya'da Rehabilitasyon Merkezlerinin Tarihsel Gelişimi ve Örnek Bir Kurumun İncelenmesi (Özel Atatok Aday Özel Eğitim Okulu)			

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan .....
başlıklı bu çalışma ..13.../..05.../2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda
oybirliği/oyçokluğu ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul
edilmiştir.

Ünvanı, Adı Soyadı
Yrd. Doç. Dr.

Danışman ve Üyeler

İmza

Zekeriya Bülbül

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Bulcan

Yrd. Doç. Dr. Nuri İnan

Eğilim

ÖNSÖZ

Bu çalışma yüksek lisans, doktora çalışmaları ve araştırma metinlerinde kullanılabilir bir temel kaynak niteliğindedir. Çalışma hazırlanırken Milli Eğitim Bakanlığı sayısal verileri dikkate alınmış, arşiv taraması dikkatlice yapılmaya çalışılmıştır.

Bu araştırmanın başlangıcından raporun yazılması aşamasına kadar pek çok kişinin emeği ve katkısı bulunmaktadır. Yüksek lisans öğrenimim süresince göstermiş olduğu engin hoşgörü ve anlayış ile, bilgi birikimlerini paylaşmasından dolayı değerli hocam Yard. Doç. Dr. Zekeriya BÜLBÜL'e, çalışmamda desteklerini esirgemeyen Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu sahibi Aysel AKAR ile ortağı, aynı zamanda amcam Adnan YAĞCI'ya sonsuz teşekkürlerimi bir borç bilirim.

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Fadime Meltem Yağcı
Numarası	108302041006
Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Danışmanı	Yard. Doç. Dr. Zekeriya BÜLBÜL
Öğrencinin Tezin Adı	Konya’da Rehabilitasyon Merkezleri’nin Tarihsel Gelişimi ve Örnek Bir Kurumun İncelenmesi (Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu- Rehabilitasyon Merkezi)

ÖZET

Bu araştırma Konya’da Rehabilitasyon Merkezleri’nin (Özel Eğitim) tarihsel gelişimini belirtip, bununla beraber örnek bir kurum olarak Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu’nu tanıtmaktadır. Araştırmada tarihsel yöntem kullanılarak, literatür taramasına dayalı betimlemeler yapılmıştır.

Eğitim sistemimizin son yıllardaki en önemli gelişmeleri arasında özel eğitim hizmetleri ile rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin ülke geneline yayılması ve yeni imkanların sağlanması yer almaktadır. Günümüzde eğitimden beklentiler her geçen gün daha da artmakta, eğitim faaliyetlerinde “*öğretim*” in temel alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

“*Çağdaş Eğitim Anlayışı*” , özel eğitime gereksinim duyan bireylerin eğitim ihtiyaçlarının karşılanması temeline dayanmaktadır. Türkiye nüfusunun yaklaşık %

12' sinin özel gereksinimli bireylerden oluştuğu bilinen bir gerçektir. Buna göre ÷lkemizde yaşayan bu önemli grubunda diğer insanlar gibi sosyal, k÷lt÷rel ve siyasal açıdan belli haklara sahip olmaları ve eğitim imkanlarından yararlanmaları gerekmektedir. Bu sebeple özel eğitime ihtiyaç duyan bireylerin haklarını dikkate alan eğitim politikaları incelenmiş, Milli Eğitim şura'larında alınan kararlar betimlenmiştir. Yalnız bunun öncesinde Dünya'da ve Cumhuriyet öncesinde engellilerle ilgili yaşanan gelişmeler belirlenmiştir. Bununla beraber Konya'da özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere eğitim olanağı sağlayan Rehabilitasyon merkezlerinin gelişimi dikkate alınmış ve Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu tanıtılarak Rehabilitasyon merkezlerinin daha yakından incelenmesi amaçlanmıştır.

T. C.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı	Fadime Meltem Yağcı
Numarası	108302041006
Ana Bilim / Bilim Dalı	İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı
Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Danışmanı	Yrd. Doç. Dr. Zekeriya BÜLBÜL
Öğrencinin Tezin İngilizce Adı	The Historic Progress Of Rehabilitation Centers in Konya And a Research of a Model Institute (Private Atak Aday Personal Education Scholl- Rehabilitation Center)

SUMMARY

The aim of this research is to explain the historic development of the Rehabilitation Centers (Personal education) in Konya and to present the Private Atak Aday Personal Education Scholl as a model. Historic method is used in the research and descriptions are made which are based on the literature searching.

We can show the spreading of private education facilities and guidance and psychological consultation facilities throughout the country, and supplying new possibilities among the most important developments is our education system in recent years. These days, the expectations from the education are rising day by day and it's emphasized that "teaching" must be gotten basic. "Modern Education Understanding" is based on satisfaction of satisfying the need of education of people who need personal education. It's known reality that %12 percent of Turkey's population need personal education. Therefore the people in this important group living in our country must also have social, cultural and political rights like other people and benefit from the

educational facilities. For this reason, the educational policies which are regardful tho the rights of people who need personnel education are investigated, the decisions which are taken in National Education Council are represented. The progress of the rehabilitation centers which supply education to people who need personal education Konya is taken into cken consideration and investigating closely of rehabilitationas centers is aimed by presenting Private Atak Aday Personal Education.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1	23
1930- 1950 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Yaşanan Gelişmeler	23
Tablo 2	24
1950- 1970 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Sayısal Gelişmeler	24
Tablo 4	27
1990- 2006 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Sayısal Gelişmeler	27
Tablo 5	28
2006- 2012 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Sayısal Gelişmeler	28
Tablo 6	35
2006-2007 Yıllarında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı	35
Tablo 7	36
2008-2009 Yıllarında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı	36
Tablo 8	37
2010-2011 Yıllarında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı	37
Tablo 9	38
2012 Yılında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı	38
Tablo 10	50
2007- 2012 Eğitim Yıllarında Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu’nda Bulunan Öğrenci Sayıları	50
Tablo 11	51
Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu 2007- 2012 Yılına Ait Öğrencilerin Engel Durumları	51

KISALTMALAR

- BEP:** Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı
- DPT:** Devlet Planlama Teşkilatı
- MEB:** Milli Eğitim Bakanlığı
- MEGSB:** Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı
- ÖZEAUM:** Özel Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi
- ÖEHY:** Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği
- ÖZİ:** Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı
- RAM:** Rehberlik ve Araştırma Merkezleri
- SHÇEK:** Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu
- TBMM:** Türkiye Büyük Millet Meclisi
- TTK:** Talim Terbiye Kurulu
- TÜİK:** Türkiye İstatistik Kurumu
- YÖK:** Yüksek Öğretim Kurumu

GİRİŞ

1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada Konya'da rehabilitasyon merkezlerinin gelişimi ve örnek bir kurum olan Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu incelenmeye çalışılmıştır. Genetik ve çevresel sebeplerden dolayı engellilik dünyanın her yerinde karşılaşılan bir durumdur. Günlük yaşamda aslında sıkça karşılaştığımız; fakat -eğer hayatımızın içinde yoksa fark edemediğimiz pek çok özürli birey bulunmaktadır. Bedensel ya da az düzeyde zihinsel engeli olan çocuklara ya da bireylere “*ne istiyorsun*” diye sorulduğunda genelinin verdiği cevap aynı: “*engelli olmak istemiyorum*”. İşte bu çalışma engelli bireylerimizin eğitime katkıda bulunan rehabilitasyon merkezlerini tanımamızda yardımcı olacak ve Konya'nın bu sürece olan katkılarını su yüzüne çıkarmaya çalışacaktır.

2. Araştırmanın İçeriği ve Yöntemi

Konya'da rehabilitasyon merkezlerini ve özel eğitim kurumlarını ele alan bu çalışmada Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu incelenmiştir. Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu, 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre kurulmuş ve 2007 yılından itibaren faaliyet göstermeye başlamıştır. 2011 yılında iş eğitim merkezi, ödenek sıkıntısından dolayı kapatılmış, Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu olarak faaliyetine devam etmeye başlamıştır. 2012 yılında 4+4+4 sisteminin gelmesinden ötürü okul hafif düzeyde zihinsel engelliler ilkokulu haline dönüştürülmüştür.

Bu okulu diğer rehabilitasyon kurumlarından farklı kılan İş Eğitim ve Mesleki Uygulama Okulu olmasıdır. Rehabilitasyon merkezlerinde eğitilebilir ve öğretilebilir düzeyde zihinsel engel, konuşma bozukluğu, down sendromu, otizm dikkat eksikliği ve hiperaktif bozukluğu, özgül öğrenme güçlüğü çeken bireyler seanslı olarak bireysel ve grup eğitimi alırken; Eğitim Uygulama ve İş Eğitim Merkezi daha farklıdır. Bu birimlerde özel eğitime ihtiyacı olan bireylere RAM'ın verdiği raporda belirtilen eğitime ek olarak temel yaşam becerilerini geliştirmek, üretebilmelerini sağlamak, iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla mum, galoş, takı yapma, ahşap boyama, halı- kilim dokuma, bahçe bakımı, sebze- meyve yetiştiriciliği gibi beceriler kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu beceriler sayesinde geçimlerine katkıda bulunan her

şeyden önemlisi engelini aşmanın mutluluğuyla kıvanç duyan bireyler topluma kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Çalışma takvimimizde önce SHÇEK ve Konya İl Milli Eğitim Özel Eğitim Bölümü kaynakları taranmaya çalışıldı. Konya merkez ilçelerinde bulunan Karatay RAM, Selçuklu RAM ve Meram RAM müdürleri ile röportajlar yapılarak Konya’da rehabilitasyon merkezlerinin durumu hakkında fikir edinilmeye çalışıldı. Bunun yanında Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu arşiv belgeleri tarandı.

3. Kaynaklar

“*Rehabilitasyon ve Özel Eğitim*” 1953 yılında toplanan V. Milli Eğitim Şura’sında “*Özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmeliklerin incelenmesi ve 5387 sayılı kanunun gözden geçirilerek değişiklik gerektiren kısımların araştırılması*” şeklinde ifade edilmiştir. O yıllarda rehberlik alanında çok fazla eğitimcinin olmaması bu alanda yapılan çalışmaları da sınırlı tutmuştur. ABD’den gelen eğitim bilimcileri sayesinde Rehberlik Araştırma Merkezleri kurulmuş ve az sayıdaki personelden daha çok verim alınmaya çalışılmıştır. Bu döneme ait bilgilere ulaşabilmek adına öncelikle kütüphane kaynaklarına ulaşılmaya çalışıldı. Kütüphane bilgileri ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinin gelişim sürecine ulaşmaya çalışılırken, engelli bireylerle alakalı da tanımlamalara ulaşılmıştır.

Bu çalışma için önemli bir kaynak ise Milli Eğitim Bakanlığı’nca özel eğitimle ilgili çıkartılan kanun ve yönetmeliklerdir. Bu kanun ve yönetmelikler rehabilitasyon merkezlerini ve özel eğitim okullarını her yönüyle tanımamızı, devletin bu kurumdan beklentilerini öğrenmemize yardımcı olmuştur.

Uzun bir araştırma sürecinden sonra okul arşivi bilgilerine ulaşılmaya çalışılmıştır. “*Gizlilik*” ve “*gönüllülük*” esasına dayalı olarak öğrenci raporlarına ve kurum bilgilerinin bir kısmına ulaşılmış durumdayız. Fakat asıl zorluk SHÇEK (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) ve RAM (Rehberlik Araştırma Merkezi) arşivlerine ulaşmakta yaşanmıştır. “*Gizlilik*” ve “*gönüllülük*” esasına dayalı olarak arşiv belgelerine erişilememiş bu alandaki bilgilere de yapılan röportajlar ile ulaşılmaya çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİM

1.1. EĞİTİM - ÖZEL EĞİTİM

Eğitim, bir ülkenin kalkınmasını ve gelişmesini doğrudan etkileyen, geleceğini belirleyen, o ülkenin geleneklerini ve çağdaş değerlerini uyum içinde kaynaştıran önemli bir süreçtir.

İnsanların diğer insanlarla ve çevreleriyle etkileşimlerinin maddi ve manevi ürünlerine kültür dendiği dikkate alınır, insanın çevresiyle etkileşimi sonunda kültürleşmeye uğradığı, yani kültür edindiği söylenilebilir. Çevresiyle etkileşerek, öğrendiklerini, edindiği kültürü, diğer insanlara da öğretmeye kalkışan kimse ise, belli bir amaca yönelik olarak o insanları kültürlü hale getirmeye çalışıyor demektir. *“İnsanların, diğer insanları belli bir maksatla kültürleşmelerine ya da kasıtlı kültürleşme süresine ise eğitim denilmektedir. Eğitim, en genel anlamıyla, bireylerin yaşamında, davranışlarında, kendi yaşantıları yolu ile istenilir (eğitimin amaçlarına uygun) değişiklikler yaratma sürecidir”* (Ertürk, 1972: 12).

Günümüzde daha çok tercih edilen bu tanıma göre eğitimin içeriği şu şekilde özetlenebilir:

- Eğitim bir süreçtir.
- Eğitim sürecinde, bireyin davranışlarının istenilen yönde değiştirilmesi amaçlanmaktadır.
- Davranışlardaki değişme kasıtlı olarak gerçekleşmektedir.
- Eğitim sürecinde bireyin kendi yaşantıları esastır (Büyükkaragöz, 1994: 32; Çilenti, 1984: 12).

“Eğitim” sözcüğü 1940’lı yıllarda dilimize yerleşen bir terimdir (Yalçın, 2006: 2). Eğitimin tarihsel ve sosyal kökenleri araştırıldığında, 2500 yıllık insanlık tarihinin başlangıcından bu yana insanoğlunun *“eğitim”*le ilgilendiği görülmektedir. Aristokratlara savaş becerilerinin, köylülere de toprağı işleme yollarının öğretildiği görülür. Sonraki yıllarda ise Atina şehir devletlerinde eğitimin askeri niteliği giderek azalmaya başlar. Çocuklara okuma-yazma, şiir ezberleme, şarkı söyleme, enstrüman

çalma, aritmetik ve fiziksel beceriler öğretilir ve eğitim “*devlet görevi*” haline getirilir. Bu görüşten hareketle Sofistler, eğitimin tüm halka yaygınlaştırılması gerektiğini söyler. Orta Çağ’da “*ilköğretim*” düzeyinde okuma- yazma ve basit hesaplar öğretilir. XIX. Yüzyılda İngiltere’de ilköğretim tüm ülkeye yaygınlaştırılır. Yine aynı yüzyılda ABD’de de tüm ülkeye yaygınlaştırılır ve zorunlu hale getirilir (Erden, 2001: 24).

Eğitimle birlikte ele alınması gereken diğer bir kavramda “*öğretim*” kavramıdır. Öğretme faaliyetlerinin önceden hazırlanan program çerçevesinde amaçlı, planlı ve kontrollü olarak yapıldığı yerler okullardır. Okullarda yapılan bu öğretim faaliyetlerine öğretim denilmektedir. Öğretmen, öğretim işini gerçekleştirmek adına mevcut eşya ve durumlardan yararlanarak öğrenmeyi kolaylaştıracak çevre oluşturur. Öğrenciler ise bu çevrede öğretmen rehberliğinde bilgi, beceri, tavır ve ideal kazanır. Bunların öğrenciye kazandırılmasıyla ilgili tüm faaliyetler öğretim alanına girmektedir (Büyükkaragöz, 1994: 29). Öğrenme, insanın en temel ihtiyaçlarından biridir ve bunun için de toplum hayatında daima önemli bir yer tutmuştur. İnsanın yaşamı boyunca süren öğrenme süreci, belli bir toplumsal gelişmeden sonra kurumsallaşmış ve çeşitli kurumsal yapılardan oluşan sistemler bireylerin öğrenme etkinliklerini gerçekleştirdikleri yerler olmuşlardır. Öğrenme, insanın yaşamı boyunca her yerde sürmekle birlikte planlı ve istendik öğrenmelerin gerçekleştirildiği yerler olarak okullar, toplum yaşamında önemli bir rol yüklenmiştir (Akça, 2002: 9).

Eğitim ve öğretim denildiği zaman akla sadece normal bireyler gelmemeli ve “*özel gereksinimli bireyler*”in de eğitimi unutulmamalıdır. Her toplumda bulunan özel gereksinimli insanların da eğitim alanları, sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasal açıdan belli haklara sahip olmaları gerekmektedir. Bu yüzden fiziksel ve hukuksal düzenlemelerle bu eşitsizliğin giderilmesi bir ihtiyaçtır. Eğitim de bunların başında gelmektedir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 26. Maddesinde “*Herkesin Eğitim Hakkı vardır*” ifadesi ile tüm bireylerin kendi kendini geliştirme yönünden eğitim almaları gerektiği vurgulanmıştır. Tüm çocuklar fiziksel, duyuşsal, bilişsel ve devinimsel anlamda birbirlerinden farklıdır. Bu farklılık boylarındaki uzunluğu, kısalığı, hislerindeki duygusal yoğunluğu, yeteneklerindeki farklılığı, öğrenmelerindeki hızı ortaya koyar. Ancak özel gereksinimi olan birey söz konusu olduğunda diğer çocuklara

benzerliklerinden daha çok farklılıkları dikkate çarpar. Bunun nedeni ise bazı engel türlerinin öğrenmedeki etkisidir. İşte özel eğitim, bu engellilere göre yapılan eğitimidir (Akçamete, 2009: 32).

Özel eğitimin ne olduğu, kapsamı ve bu alandan yararlanacakların sınıflandırılması belli ölçülerle mümkündür. Bu bağlamda özel eğitim “çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilere donatan eğitimidir” (Ataman, 2003: 19).

Özel eğitim, 1997’de yürürlüğe giren 573 sayılı Kanun Hükmünde kararnamenin 3. Maddesi b fıkrasına göre “özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir.” Meyen (1996) ise özel eğitimi, normalden farklı güçlüğü olan bebek ve çocukların özel gereksinimlerini karşılamak için desenlenmiş öğretim faaliyetlerinin tamamını kapsadığını belirtmiştir (Akt. Akçamete, 2009: 42).

Özel eğitime ihtiyacı olan birey ise çeşitli nedenlerle bireysel ve gelişim özellikleriyle eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı farklılık gösteren bireyi ifade etmektedir (Eurybase, 2009: 235)

31.05.2006 tarihli ve 26184 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre ise özel eğitime ihtiyacı olan bireyler: “birden fazla yetersizliği olan, dikkat eksikliği ve hiperaktive bozukluğu olan, dil ve konuşma güçlüğü olan, duygusal ve davranış bozukluğu olan, üstün yetenekli birey ve zihinsel yetersizliği olan, ortapedik yetersizliği olan, özel öğrenme güçlüğü olan, otistik, serebral palsili, süreğen hastalığı olan, üstün yetenekli birey ve zihinsel yetersizliği olan birey” olmak üzere on üç başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma aynı zamanda günümüzde Milli Eğitim Bakanlığı’na eğitim hizmetlerinin yürütüldüğü alanları da göstermektedir.

1.2. ÖZEL EĞİTİMİN TEMEL İLKELERİ

18.01.2000 tarihli ve 23937 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde temel ilkeler şu şekilde belirtilmiştir:

Madde 5- Türk Milli Eğitimini düzenleyen genel amaçlar doğrultusunda özel eğitimle ilgili temel ilkeler şunlardır:

- a) Özel eğitim gerektiren tüm bireyler; ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.
- b) Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.
- c) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmada planlanır ve yürütülür.
- d) Özel eğitim gerektiren bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.
- e) Özel eğitim gerektiren bireylerin, her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için her türlü rehabilitasyonlarını sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.
- f) Özel eğitim gerektiren bireyler için, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.
- g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılmaları ve eğitimleri sağlanır.
- h) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, özel eğitim gerektiren bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum örgütleri ile iş birliği içinde çalışılır.
- i) Özel eğitim hizmetleri, özel eğitim gerektiren bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

1.3. REHABİLİTASYON VE ÖZEL EĞİTİMLE ALAKALI BİLİNMESİ GEREKEN KAVRAMLAR

Rehabilitasyon ve özel eğitim kavramını tam manasıyla idrak edebilmek için bu alandaki bazı tanımlamaları bilmek gerekmektedir. 18.05.2012 de 28296 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde bu alanla alakalı bazı tanımlar şu şekildedir:

Aile Eğitimi: özürlü bireyin eğitim sürecine doğrudan katılan bireylere özür ve yetersizliğe ilişkin bilgi verme, yasal hak ve sorumluluklarını bildirme, psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları yapma, özürlü bireyin özel eğitime ilişkin gereksinimlerini belirleyerek ailelerin eğitimine aktif katılımlarını artırmaya yönelik yapılan çalışmaların tümü.

Bireysel Eğitim: Bireysel eğitime ihtiyaç duyan özürlü bireylerin gelişim ve bireysel yeterlilikleri dikkate alınarak, özür grupları ve dereceleriyle özür niteliğine göre belirlenmiş destek eğitimi programlar doğrultusunda özürlü birey için hazırlanmış birebir yapılması gereken eğitim.

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi: Bireysel eğitime ihtiyaç duyan özürlü bireylerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP’lerini (Bireysel Eğitim Planı) hazırlamak amacıyla oluşturulan birim.

Destek Eğitim Sistemi: Özel Eğitim Okulunun özel eğitim ve rehabilitasyon biriminde ve özel eğitim ve değerlendirme kurulu kararı ile destek eğitim programlarından yararlanması uygun görülen bireylere verilen eğitim.

Destek Eğitim Programı: Özel eğitim okulunun özel eğitim ve rehabilitasyon biriminde ve özel eğitim ve rehabilitasyon merkezinde destek eğitime ihtiyacı olan bireylerin özür grupları, dereceleri ve özür niteliği ile bireysel gelişim yeterlilikleri dikkate alınarak hazırlanmış ve Bakanlıkça onaylanmış eğitim programı.

Grup Eğitimi: Özür grupları, özür niteliği ve derecesi, özürünün takvim yaşı,ve gelişim özellikleri ile destek eğitimi programı ve modülleri dikkate alınarak birden fazla bireyden oluşturulan gruplara verilen eğitim.

İş Takvimi: Özel eğitim okulu ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezince bir sonraki ayda yapılacak destek eğitime başlamadan önce hazırlanan, özürlü bireylerin bireysel ve/veya grup ders eğitimlerinin gün ve saatlerinin yer aldığı takvim.

Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu: Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen bireyler için düzenlenen rapor.

Özel Eğitim Okulu: Özürlü bireylere hizmet veren, özel olarak yetiştirilmiş personelin bulunduğu, geliştirilmiş eğitim programlarının uygulandığı; özel eğitim anaokulu, ilkokulu, ortaokulu, meslek lisesi, mesleki eğitim merkezi ve iş uygulama merkezi (Değişik: R.G-4/12/2012- 28487).

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon: Dil ve konuşma güçlüğü, zihinsel, fiziksel, duyuşal, sosyal, duygusal ve davranış problemlerine sahip özürlü bireylerin engellilik halini ortadan kaldırmak ya da etkilerini en az seviyeye indirmek, bağımsız yaşam ve mesleki becerilerini geliştirmek amacıyla yapılan çalışmaların tümü.

Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi: Özel eğitim ve değerlendirme kurulları tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda destek eğitime ihtiyacı olduğu belirlenen özürlü bireylere destek eğitim hizmeti veren özel eğitim hizmeti kurumu.

Özürü Birey: Çeşitli nedenlerle bireysel gelişim ve özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren görme, işitme, dil ve konuşma, spastik zihinsel, ortopedik veya ruhsal özürü olan bireyler.

Özürü Birey Modülü: Özel eğitim okulu ve özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine devam eden özürü bireyler ile eğitim personeli ve kuruma ait verilerin merkezi bir veri tabanı havuzunda toplandığı ve internet üzerinden güvenilir şekilde yürütülmesi için yapılan yazılım programı.

1.4.ÖZEL EĞİTİMİN TARİHÇESİNE GENEL BİR BAKIŞ

Özel gereksinimli bireyler ile ilgili tarihsel bilgiler milattan önceki çağlara kadar uzanmaktadır. İlk çağlarda ve Orta çağ Avrupa'sında özel gereksinimli bireylerin

bu farklı durumları hoşgörü ile karşılanmamış, uğursuz ve gereksiz sayılarak öldürülmüş veya kendi aileleri tarafından sokağa atılmışlardır (Gök, 1958: s.6).

Rehabilitasyon ihtiyacı duyan bireylere yönelik bu kötü yaklaşım, Hristiyanlığın ve İslamiyet'in daha ileri tarihlerde etkisi yerini kısmen de olsa ilgi koruma ve şefkate bırakmıştır (Özsoy, Özyürek ve Eripek, 1996). Dini kurumlarda, özel gereksinimli bireylerin temel ihtiyaçları karşılanmaya başlanmıştır. XVI. yy. dan sonra özel eğitim alanında sistematik çalışmalar başlamış, işitme yetersizliği olan bireylere yönelik açılan okullar XVII., görme yetersizliği olan bireylere yönelik okullar ise XVIII. yüzyılda Avrupa'da açılmaya başlamıştır (Enç, 1972; Konur, 1992; Gök, 1958; MEB 1991m). XIX. yüzyılda ise İsviçre'de zihinsel yetersizliği olan çocuklar için okul açılmıştır (MEB, 1991: s.7).

Özel eğitimle alakalı ilk çalışmalar yazılı kaynaklardan edinilen bilgilere göre zihinsel engelli çocuklarla ilgili olarak İsviçre'de başlamıştır. Paracelsus, Felix Platter, Thomas Willis bu alanda çalışma yapan önemli İsviçreli bilim adamları arasında yer almaktadır (Çağlar, 1979: 94).

Paracelsus (1493-1541) zihinsel engellileri konu alan ilk bilimsel yapıtı ortaya koymuştur. Bu bilimsel yapıt 1530 yılında "*Aptalların babası olma*" adı altında yayınlanmıştır. Bunun yanında Kretenizmi ilk defa açık olarak tanımlamıştır. Thomas Willis 1672'de yayınladığı bir kitapta "*Aptallık*" adı altında bir bölümü zihinsel engelliliğin tartışılmasına ayırdı (Çağlar, 1979: 96).

1700-1800 yılları arasında özel eğitim alanında Fransa'da bazı gelişmeler yaşanmıştır. Burada 1755'te ilk sağır okulu açılmıştır. Yine Fransa'da Dış İşleri Başkanlığı'nda çalışan Valantin Haüy adlı küçük bir memurun Dideret'un "*Körler hakkında Mektuplar*" Kitabından ve bazı ünlü körlerin başarılarından esinlenerek Paris'te önce kör bir dilenci çocuğu eğitmeye girişmiştir. Sağladığı başarıyı beğenen Fransız Fen Akademisi, körler için bir okul açılması konusunda onu desteklemiştir. Böylelikle ilk 1773 yılında Paris'te körler okulu açılmıştır. Kısa aralarla bu okulu Almanya, Avusturya, Rusya izlemiştir. 1830'larda bu akımı Dr. Samuel Howe Amerika'ya götürmüş en çok birer yıl ara ile Boston, New York, Philadelphia'da körler okulu açılmıştır.

Konuya tarihsel açıdan bakıldığında, zihinsel engelliliğin tanımına ilişkin diğer bir girişim XVIII. yüzyılın sonlarına doğru İngiltere’de görülmektedir. Bu yüzyılda zihinsel engelliler ile ruh hastalığı olanlar, o zaman ki deyişle “*deliler*” ilk kez yasal olarak birbirlerinden ayırt edilmişlerdir. 1930’larda ise tıpçılardan oluşan bir grup, zihinsel engelliliği “*Gelişimin belli alanlarında ve çeşitli derecelerde yetersizliğin sonucu olarak, çevreye uyum sağlamada ve bağımsız olarak yaşamını sürdürmede başarısızlık*” şeklinde tanımlanmıştır (Eripek, 1993: 3).

Türk- İslam kültüründe ruh hastaları eski çağlardan beri şefkat görmüştür. Hatta bu kişilerin bazıları “*deli*” değil “*veli*” olarak kabullenilmiş ve onlara saygı duyulmuştur. İslam dini de insanın beden ve ruh sağlığı ile yakından ilgilenmiştir. “*Deliliğin*” bir hastalık olduğu kabul edilmiş ve birçok şifahaneler kurulmuştur (Tan, Baloğlu, 2011: 38).

Selçuklu Türkleri’de beden ve ruh sağlığı ile yakından ilgilenmiştir. Anadolu’da ruh hastalıklarına kucak açan birçok hastahane yaptırmışlardır. Bunlardan en tanınmışları Kayseri-Gecher Nesibe Hatun (1205), Sivas- Buruciye ve İzzettin Keykavus (1217), Divriği Turan Melek (1228), Kastamonu- Pervane oğlu Ali (1272), Çankırı- Atabeğ Ferruh(1235), Amasya- Torumtay (1266) ve Olcayto (1308) ve Tokat – Muiettin Pervane (1275) gibi külliyelerdeki bu hastanelerde akıl hastaları için ayrı kısımlar düzenlenmiştir (Aksel, 1945: s.5).

Osmanlı’da özel eğitimin gelişimine baktığımızda ilk olarak devşirilen üstün, özel yetenekli kişilerin eğitildiği “*Enderun*” karşımıza çıkmaktadır. Esir alınan ve devşirilen üstün zekalı ve kabiliyetli çocuklar için oluşturulan bu sistem Osmanlı’nın yükselme ve yayılma dönemlerinin temel güçlerinden birisi olmuş, üstün yetenekli çocukların yetiştirilmesinde de dünyadaki ilk sistemli eğitim modelidir (Akkutay, 1984: s.24).

Enderun Mektebi ve bazı tedavi yöntemleri dışında Osmanlı’da bilinen ilk özel eğitim kurumu, 1889 yılında sağır ve dilsizler için açılan Dilsizler Mektebi’dir. Bu okulun açılmasında Avusturyalı Grati Efend’nin girişimleri etkili olmuş ve okul İstanbul Ticaret Mektebi bünyesinde kurulmuştur (Akyüz, 2006: s.247). İşitme yetersizliği olan bireyler için bir de sınıf açılmıştır. Burada görme yetersizliği olan bireylere müzik, çalgı ve kabartma alfabesi öğretilmiştir (Gök, 1958: s.12). Diğer

tarafından Selanik'te özel bir Dilsiz Mektebi ve İzmir'de 1911 yılında Sağır ve Dilsiz Mektebi açılmıştır (Akyüz, 2006: s.279).

1.5. CUMHURİYET'TEN SONRA ÖZEL EĞİTİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Özel eğitim, “çoğunluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engelle dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendine yeterli hale getirerek toplumla kaynaşmasını ve bağımsız üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimidir.”(Ataman, 2003: s.19)

Cumhuriyet döneminde eğitim politikaları ile ilgili çalışmalar 1921'lere dayanır. 1921'de Ankara'da toplanan Maarif Kongresi'ne M.Kemal cepheden gelerek, eğitime verdiği önemi bizzat göstermiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile başlayan eğitimle ilgili çalışmalar; harf devrimi, okuma yazma seferberliği ile devam etmiş, eğitim şuralarında, beş yıllık kalkınma planlarında ve hükümet programlarında daima yerini almıştır.

Her ülkede eğitim, sistemin temelidir. Eğitimi düzenlemek, bütün vatandaşların eğitim almasını sağlamak devletin en önemli görevleri arasında yer alır. Nitekim Milli Eğitimin genel ve özel amaçlarında bu durum belirtilmiş, temel ilkeleri arasında “genellik ve eşitlik, eğitim hakkı, fırsat ve imkan eşitliği” başlığı altında eğitimden tüm vatandaşların yararlanabileceği belirtilmiştir. Atatürk döneminde başlayan “Eğitim Devrimi” sadece normal bireyler için olmayıp, engelli bireyleri de kapsamıştır.

Özel Eğitim, aslında ülkemizde başlayan rehberlik hareketinden doğan az sayıdaki personelden daha çok yararlanma amacıyla kurulan RAM' (Rehberlik Araştırma Merkezi) larla beraber şekillenmeye başlamıştır. Türk Eğitiminde rehberlik ve psikolojik hizmetler konusunda asıl bilinçli çabaların ve yayınların 1950'den sonra başladığını görmekteyiz. 1951-1956 yılları Türk eğitim sisteminde psikolojik danışma ve rehberlik açısından çok hareketli bir dönemdir(Tan,Baloğlu, 2011: 41).

Özel Eğitimin Milli Eğitim Bakanlığı'nın örgün hizmetleri arasında yer alması ancak 1951 yılında sağlanabilmiştir. 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu ve bu kanunun emrettiği yönetmelikler bugünkü uygulamayı

belirlemiştir. Buna göre özel eğitim, Bakanlık Merkez Örgütünde Özel Eğitim, Rehberlik ve Danışma Genel Müdürlüğünce, illerde Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı Rehberlik ve Araştırma Merkezleri yoluyla yürütülmektedir (Özsoy, Özyürek, Eripek, 2002: 13-14). 1955’lerde 6 ilde kurulan rehberlik ve araştırma merkezlerinin sayısı artarak devam etmişse de, 1968 yılına kadar bunların çalışmalarını kapsayan bir yönetmelik yoktur.

1.6. MİLLİ EĞİTİM ŞURALARINDA ÖZEL EĞİTİM

Cumhuriyet döneminde eğitimle ilgili teşkilatlanmalar 1923 yılında başlamıştır. Bu teşkilatlanmalar bilimsel ve yönetsel olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Heyeti İlmiye çalışmaları, Cumhuriyet’in ilanından kısa bir süre önce başlamış fakat burada özel eğitimle alakalı herhangi bir çalışma bulunmamıştır (ttkb.meb.gov.tr/semceler/sura/heyeti_ilmiye.pdf).

1939 yılında Birinci Maarif Şurası, 1943 yılında II. Milli Eğitim Şurası, 1946 Yılında III. Milli Eğitim Şurası, 1949 yılında IV. Milli Eğitim Şurası toplanmış fakat bu şuralarda özel eğitimle alakalı herhangi bir karar alınmamıştır (MEB, 1991a: 1991b: 1991c: 1991d).

1.6.1. V. Milli Eğitim Şurası (04-14 Şubat 1953)

Özel Eğitim konusu ilk kez bu şurada gündeme gelmiştir. Şuranın altıncı gündem maddesi “*Özel eğitime muhtaç çocuklar için hazırlanmış olan raporun, yetiştirme yurtlarına ait yönetmelliklerin incelenmesi ve 5387 sayılı kanunun gözden geçirilerek değişiklik gerektiren kısımların araştırılması*” şeklinde ifade edilmiştir (MEB,1991e: IX). Beşinci Milli Eğitim Şurasında hazırlanan raporda özel eğitimle alakalı hazırlanan raporun içeriği:

Korunmaya ve özel eğitime muhtaç çocuklar (MEB, 1991e: s.148)

1. Sosyal Yönden

- a. Anne ve babası, belli olmayıp da sokağa düşmüş olanlar,
- b. Anası, babası kayıp ve ölü olması yüzünden sokağa düşmüş olanlar,
- c. Anne ve babasından her ikisi veya birisi olup da sokağa düşmüş olanlar,

- d. Ana ve babasından her ikisi veya birisi olup da bunlarla beraber yaşamları ruhi ve ahlaki gelişmeleri için açık bir tehlike teşkil edenler,
- e. Ana ve babasından her ikisi veya birisi olup da bunların sarîh fakr-ü halleri dolayısıyla gelişmeleri için sagari bakımlarını sağlayamayacak durumda olanlar,
- f. Medeni kanunun 273. Maddesi şümulüne girdiği halde yukarıda belirtilen gruplar dışında kalanlar,
- g. Muhtelif sebepler dolayısıyla muvakkatten korunması gereken çocuklar,

II. Bedensel özürlü ve hasta olan çocuklar

III. Zihinkabiliyetleri bakımından normalden ayrılan çocuklar

IV. Eğitimi zor çocuklar

V. Suça yönelmiş ve suçlu çocuklar

VI. Psikozlu ve psikonevrozlu çocuklardan ibarettir (MEB, 1991e, s.149).

1.6.2. VI. Milli Eğitim Şurası (18-23 Mart 1957)

Altıncı Milli Eğitim Şurasının genel gündemi; mesleki teknik öğretim, ticaret öğretimi ve halk eğitimi konularından oluşmuştur. (MEB, 1991f). Bu şurada herhangi bir önerge ya da özel eğitimle alakalı bir karar bulunmamaktadır. Fakat Teknik Öğretim Başkanlığı'na sunulan bir dilek bulunmaktadır. Bu dilekte (MEB, 1991f: s.290-291);

“Komisyonumuz müzakerelerinde müteaddit defalar zekâ ve kabiliyetlerin korunması temennisinde bulunmuştur. Halbuki 6660 sayılı kanunda “güzel sanatlarda fevkalade istidat gösteren çocukların devlet tarafından yetiştirilmesi” kabul edilmekte, zeka ve teknik kabiliyet alanında fevkalade üstün çocuklarımızın yetiştirilmesi ve korunması hususunda tatmin edici kanun hükümleri bulunmamaktadır. Bu itibarla zeka ve istidat alanında fevkalade üstün olan çocukların da kanunun himayesi altına alınması hususunu uygun bulduğu halde komisyonumuzun, umumi heyete bir temenni de bulunmasını rica eder, saygılarımızı sunarız” denilmiştir.

1.6.3. VII Milli Eğitim Şurası (5- 15 Şubat 1962)

Yedinci Milli Eğitim Şura gündemini ilköğretim, ortaöğretim, kız teknik öğretim, erkek teknik öğretim, ticaret eğitimi, eğitimimizde ölçme ve değerlendirme, çeşitli olgunluk imtihanları, yükseköğretim, özel okullar, dış kültür münasebetleri, din ile ilgili eğitim ve öğretim, beden eğitimi ve sağlık ve mili savunma ile ilgili eğitim ve öğretim alanında alınan kararlar oluşturmuştur (MEB, 1991g).

Şuranın ikinci kısmında 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu uyarınca ilköğretim veren kurumlar belirtilmiş ve mecburi olanlar içinde özel eğitim ve öğretime muhtaç çocuklar için okullar, sınıflar ve gezici öğretmenlikler olduğu vurgulanmıştır (MEB, 1991g: s.122). VII. Milli Eğitim Şurası genel kurulunca özel eğitimle ilgili olarak kabul edilen önergeler arasında onuncu önerge bulunmaktadır:

“Arızalı ve intibaksız çocukların tedavileri, sıkıntı içindeki çocukların kurtarılmaları, bunların durumlarına uygun bir meslek için, kendi hayatlarını kazanacak derecede, başarılı ve kudretli yetiştirilmeleri ve bu durumlarına uygun işlere yetiştirilmeleri, ana baba ile beraber devletin bu amaçta kurulmuş kurumlarının ödevidir. Bu kurumlar tez elden artırılmalıdır. Üstün kabiliyetli çocuklar devletçe ve ailelerinin de yardımı ile en geniş yetiştirme vasıta ve imkânlarına kavuşturulurlar” (MEB, 1991g: s.334).

1.6.4. VIII. Milli Eğitim Şurası (28 Eylül- 3 Ekim 1970)

Sekizinci Milli Eğitim Şurası’nda öğretim sistemimizin kuruluşu ve yükseköğretime geçişin yeniden düzenlenmesi ile ilgili kararlar alınmıştır. Bu şuranın “*Türk Eğitim Sisteminin Yapısı*” başlığı adı altında “*Özel eğitim ve öğretime muhtaç çocuklar için okullar, sınıflar ve gezici öğretmenlikler*” ifadeleriyle bu kurumlar, mecburi ilköğretim kurumları arasında gösterilmiştir (MEB, 1991h: s.17).

1.6.5. IX. Milli Eğitim Şurası (24 Haziran- 4 Temmuz 1974)

Şuranın gündem maddelerini Milli Eğitim Sistemimizin bütünlüğü içinde programlar ve öğrenci akışını düzenleyen kurallar oluşturmuştur. Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri kısmında, Fırsat ve İmkân eşitliği kısmında “*eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak*

amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır” denilmektedir (MEB, 1991).

1.6.6. X. Milli Eğitim Şurası (23- 26 Haziran 1981)

Şura gündemini eğitim sisteminin birleştirilmesi, eğitimde mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilmesi, yatay ve dikey geçişler, temel eğitimden ortaöğrenime geçişte yöneltme, yükseköğrenime geçişte öğrencinin ilgi, istek ve yetenekleri, öğretmen yetiştirme, Türk dilinin öğrenimine ağırlık verilmesi gibi konular oluşturmuştur. Bununla beraber şurada alınan 22. Kararda “ *yetişkin ve mezunlar için yerel ihtiyaçlara cevap verebilecek yurt dışındaki Türk işçi çocuklarıyla özel eğitim gerektiren çocukların eğitiminde kullanılabilecek farklı temel eğitim programları geliştirilmesi*” hususunda kararlar verilmiştir (MEB, 1991).

1.6.7. XI. Milli Eğitim Şurası (8- 11 Haziran 1982)

Şura gündemini, öğretmen ve eğitim uzmanlarının durum ve sorunları oluşturmuştur. Yapılan tekliflerden yedincisi özel eğitimle alakalıdır. Şura kararlarının öğretmen yetiştirme modeli hususunda aldığı kararlarda temel eğitim öğretmeninin eğitimi konusuna değinilmiştir. Bu eğitimle ilgili amaçlar kısmında bu program bitiren temel eğitim öğretmeni adayı “*Özel eğitime muhtaç çocukları tanır ve gereken önlemleri alır*” denilmiştir. Yine bu eğitimle ilgili fonksiyonlarda “*Özel eğitime muhtaç çocukları tanımak ve bu çocukların özür gruplarına göre eğitim yollarını öğretmek*” temel eğitim öğretmenlerinin yükümlülükleri arasında gösterilmiştir (MEB, 1991j).

1.6.8. XII. Milli Eğitim Şurası (18- 22 Haziran 1988)

XII. Milli Eğitim Şurası gündemi genel olarak Türk Eğitim Sistemi, yükseköğretim, öğretmen yetiştirme, eğitimde yeni teknolojiler, Türkçe ve Yabancı Dil Eğitimi ve Öğretimi, eğitim finansmanı ve öğretim programları müfredatından oluşmuştur.

Türk Eğitim Sistemi konusunda “*İlköğretim*” başlığı adı altında alınan 20. karara göre “*özel eğitime muhtaç çocukların eğitimine önem verilmesi, zekâ seviyesi yüksek çocuklar için üst özel sınıfların açılması, zihin ve beden bakımından özürlü çocukların eğitiminin yaygınlaştırılması*” gerekmektedir kararı alınmıştır (MEB, 1989).

1.6.9. Birinci Gençlik Şurası (23- 28 Ekim 1988)

On ikinci Milli Eğitim Şura'sından üç ay sonra toplanmıştır. Şuranın toplanma amacı “*Anayasa ve kanunlarımızda yer alan hükümlere uygun olarak Türk gençliğinin korunması ve yetiştirilmesi, gençlerimizin zihnen ve bedenen geliştirilmesi maksadı ile Devletçe götürülecek hizmet ve en etkili yollarını tespit etmektir*” şeklinde belirtilmiştir (M.E.G.S.B., 1989: s.27).

Şura'nın açılış konuşmasında dönemin Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı Hasan Celal Güzel: “*bedenen ve zihnen özürlü 1.100.000 özürlü gencin olduğunu ve bunların eğitimi, himayesi ve iş imkanı sağlanarak topluma kazandırılmaları*” gibi konular ve “*özürlü gençlerin rehabilitasyon, sağlık, rehberlik, beslenme gibi problemlerine yönelik çözüm getirecek ilke ve politikalar tespit edilecektir*” diyerek şuranın özel gereksinimli bireyleri de kapsayacağı belirtilmiştir (M.E.G.S.B., 1989: s.27). Şurada engellilerle alakalı alınan kararlar şunlardır:

Karar.1. Özür nedenleri ve özürlü gençlerin sorunları kamuoyuna yansıtılması, bu konudaki etkin çalışmaların Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın TRT ve basının işbirliği sonucu gerçekleştirilmesi,

Karar.2. Özürlü gençlerin sorunlarını, onlara götürülecek hizmetleri belirleyecek, bu sorunlarla ilgili kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon sağlayacak bir çalışma grubunun oluşturulması,

Karar.3. Özel eğitim hizmetlerinin daha rasyonel biçimde yürütülmesi için Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığınca koordinasyonun sağlanması, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığının etkili bir biçimde hizmet götürebilmesi için yeniden teşkilatlandırılması,

Karar.4. Özel eğitim hizmeti verecek ekibin özür grupları dikkate alınarak yetiştirilmesi, bu amaçla YÖK ve diğer kuruluşlarla iş birliği yapılması bu alanda çalışan elemanların özlük haklarının iyileştirilmesi,

Karar.5. Özel eğitim kurumu sayılarının artırılması, pilot okullar belirlenmesi, bu okullarda gerekli düzenlemeler yapılması, durumu uygun olan özürülülerin bu okullarda eğitiminin sağlanması, özel eğitim kurumlarındaki programların gözden geçirilmesi, yeni programların uygulamaya konması, Rehberlik ve Araştırma

Merkezleri'nin (RAM) ilçe düzeyinde yaygınlaştırılması, bina, araç ve personel yönünden takviyelerin sağlanması,

Karar.6. Kendi işini kurmak isteyen özürllülere gerekli teşvik ve desteğin sağlanması,

Karar.7. Genel bütçeden ayrılan payların artırılması, kesinti yapılmaması, konu ile ilgili bir fon oluşturularak kesintilerin bu fonda toplanması, özel teşebbüslerin yardım konusunda teşvik edilmesi,

Karar.8. Parasız yatılı okullara giriş sınavlarının özürllülere de uygun olarak hazırlanması ve belli oranda giriş için kontenjan ayrılması, belediyelerce çevre düzenlemesi yapılırken özürllülerin durumlarının dikkate alınması, mevcut spor tesislerinde ve her türlü gençlik kampında özürllülerin de yararlanmasının sağlanması,

Karar.9. Sürekli bakım ve korunmayı gerektiren özürllüler için önlemler alınması,

Karar.10. Bu konudaki hizmetlerin daha iyi yürütülmesi için; ilgili kuruluşların araştırma yapmalarının ve sonuçlarının eğitime yansıtılmasının sağlanması,

Karar.11. Özürllü gençlik konusunda ana- babanın dolayısıyla toplumun bilinçlendirilmesi, özürllüler ile ilgili tüm konuların tartışılma amacıyla özürllülere ilgili ayrı bir şura düzenlemesi,

Karar.12. Özürllü lise ve dengi okul mezunu öğrencilere yüksek okul ve üniversitelere geçişte mevcut sisteme göre daha fazla öncelik verilmesi ve kontenjan tanınması (M.E.G.SB., 1989: s.477-478)

1.6.10. XIII. Milli Eğitim Şurası (15- 19 Ocak 1990)

Bu şuranın genel gündemini yaygın eğitim oluşturmuştur. Yaygın eğitimle alakalı alınan kararlara bakıldığında “*özel eğitime muhtaç kişilerin yaygın eğitim imkânlarından daha çok yararlanmalarını sağlayacak tedbirler alınmalıdır*” ifadesi altıncı kararda alınmıştır (MEB, 1990: s.130).

1.6.11. XIV. Milli Eğitim Şurası (27- 29 Eylül 1993)

Şura gündemi eğitim yönetimi ve eğitim yöneticiliği ve okul öncesi eğitimi konularından oluşmuştur. Okul öncesi eğitimin önemi ve yaygınlaştırılması ile ilgili

kararların on birincisinde “0- 72 ay çocuğuna Okul Öncesi Eğitim Hizmeti veren kreş, gündüz bakımevi, çocuk yuvaları, özörlöler için rehabilitasyon merkezleri ve ve yaygınlaştırılması için devlet kredisi ve teşviklerin artırılması ve vergilendirmenin azaltılması” konusunda karara varılmıştır (MEB, 1993a: s.314).

1.6.12. XV. Milli Eğitim Şurası (13-17 Mayıs 1996)

Şura gündemini ilköğretim ve yönlendirme, ortaöğretimde yeniden yapılanma, yükseköğretime geçişin yeniden düzenlenmesi, toplumun ihtiyacının sürekli karşılanması, eğitim sisteminin finansmanı konuları oluşturmuştur. Bu şurada özel eğitimle ilgili önemli konular gündeme getirilmiştir.

İlköğretim ve Yönlendirme kararlarının 11. Maddesinde “*okul binalarının yapımında özel eğitim ve okul öncesi çocuklarının ihtiyaçları doğrultusunda gerekli fiziki düzenlemeler (rampa, asansör, sıra, oyun bahçesi vb.) yapılmalıdır*” ifadesi, aynı kararın 18. Maddesinde “*özel eğitim ihtiyacı duyulan farklı farklı yapıdaki öğrenciler için mevcut eğitim programlarında uygulama sağlanmalı öğretmenler bu konuda hizmet içi eğitimden geçirilmelidir*” ifadesi kullanılmıştır (MEB, 1996: s.198). 25. Kararda “*Kaynaştırma eğitimden yararlanan engelli öğrenciler için kendi düzeylerine uygun sınıf programı hazırlanmalıdır*”, son olarak da 41. Kararda “*özel eğitim alanında gerekli alt yapı sağlanarak kaynaştırma, özel eğitim alt sınıfları vb seçenekler düşünölmelidir*” ifadesi kabul edilmiştir (MEB, 1996: s.198-199).

Türk Milli Eğitim Sistemi, Ortaöğretim Modeli İlke ve Önerileri ile ilgili kararların 39. Maddesinde de “*Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün Özel Eğitim Hizmetleri ile Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerine dengeli bir şekilde ağırlık verilmelidir*” ibaresi yer almaktadır (MEB, 1996: s.264).

1.6.13. XVI. Milli Eğitim Şurası (13- 17 Kasım 1999)

On altıncı şuranın ana gündemini mesleki ve teknik eğitim oluşturmaktadır. Engellilerle alakalı kararların ilki “*engelli gençler işletmelerde eğitim süreçlerinde özel olarak izlenmeli ve denetimleri yapılmalı ve bu süreçte işletmeler, engelliler konusunda aydınlatılmalı, engellilere yönelik yanlış tutumların ortadan kaldırılması sağlanmalıdır*” ifadesidir (MEB, 1999: s.249).

Mesleki ve Teknik Eğitim Alanına Öğretmen ve Yönetici Yetiştirme ile ilgili 13. Kararda “ *özürlü bireyleri topluma kazandırmak, üretken hale getirmek ve bu insan gücünden yararlanmak için, mesleki ve teknik eğitim fakültelerinde öğretmen adayları, özürhüelerin özelliklerini ve sınırlılıklarını tanıyan ve onlara uygun öğretimi yapabilecek kişiler olarak yetiştirilmelidir*” şeklinde belirtilmiştir (MEB, 1999: s.331).

1.6.14. XVII. Milli Eğitim Şurası (13- 17 Kasım 2006)

Şura gündemi, Türk Milli Eğitim Sisteminde Kademeler Arası Geçişler, Yönlendirme ve Sınav Sistemi, Küreselleşme ve Avrupa Birliği Sürecinde Türk Eğitim Sistemi konularından oluşmuştur. On yedinci Milli Eğitim Şurası’nda kaynaştırma hizmetleri, özel eğitim personeli, üstün yetenekli ve üstün zekâlı bireylerle ilgili kararlar geniş yer bulmuştur. Şurada özel eğitim başlığı adı altında alınan kararlar şu şekildedir (<http://ttkb.meb.gov.tr/duyurular/17sura/sura.htm>):

- İlköğretim okullarını bitiren öğrencilerin; velisi, bitirdiği okulun bir yöneticisi, rehber öğretmeni, sınıf rehber öğretmeni ile birlikte mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından bir rehber öğretmen ve RAM bünyesinde çalışan gezici öğretmenlerden oluşan bir komisyon, özellikleri doğrultusunda başarılı olabileceği meslek liselerine yerleştirilmesine karar verilmelidir.
- Engelli çocukların okul öncesi eğitiminin zorunlu olması sebebi ile hafif ve orta dereceli engelli çocuklar, normal anaokullarına kaynaştırma eğitimi almak üzere gitmeli, ağır derecede engelli ve birden fazla engeli bulunan çocuklar iller bazında açılmış özel ve resmi özel eğitim kurumlarına bağlı ana sınıflarında eğitim almalıdır.
- Özel gereksinimli çocuklar için yeterli sayıda özel eğitim sınıfının bulunmaması mevcut özel eğitim sınıflarının fiziki koşullarının yetersiz olması ve alan öğretmenlerinin sayısal yetersizliği sorunları en kısa sürede giderilmelidir.
- Özel ve resmi özel eğitim kurumlarında normal eğitim yapılmaktadır; altyapı koşulları uygun olmayan okullarda ikili öğretim yapılabilmesi imkânı tanınmalıdır.

- Özel gereksinimli çocukların tanınması ve yönlendirilmesi için gerekli olan ölçme araçları geliştirilmeli, Türkçeye uyarlanmalı, geçerlik-güvenirlilik ve standardizasyon çalışmaları yapılmalı, bunları uygulayacak uzmanlar yetiştirilmelidir.
- Kaynaştırma eğitimine tabi tutulan öğrencilerin ilköğretim sonrasında gidecekleri bir kurum belirlenerek çocuğun yöneltme formuna açıkça yazılmalı; kaynaştırma eğitimine tutulamayacak öğrencilerin ise iş okullarına yönlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Kaynaştırma eğitimi yapılan sınıflara destek hizmeti personeli verilmeli ve bu personelin ücreti yerel imkânlarla karşılanmalıdır.
- Özel eğitim kurumlarında gezici öğretmenlerin sayıları artırılmalıdır.
- Destek özel eğitim hizmetlerinde çalışan kişi ve uzmanlar kendi yeterlilik alanlarına ilişkin görevleri yerine getirecek şekilde düzenleme yapılmalıdır.
- Tüm ilköğretim okullarında görev yapmakta olan öğretmenler, özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitim öğretim stratejileri konusunda en az 180 saat hizmet içi eğitimden geçirilmelidir.
- Özel eğitimde yaş sınırına bakılmaksızın, tüm engellilere hizmet sunulabilmesi için gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Engellilerin ailelerine yönelik eğitim çalışmaları programlanmalıdır.
- Özel gereksinimli bireyler için engel türüne göre yerel yönetimlerce korumalı iş yerleri açılmalı ve mevcutlarının kotaları artırılmalıdır.
- Yerel yönetimlerce, özel eğitime ve bakıma muhtaç bireylerin ailelerini kaybettikten sonrada yaşamlarını sürdürebilecekleri yaşam evi alanları oluşturularak yaygınlaştırılmalıdır.
- Öğrencilerin yaş sınırı ve gelişim alanları dikkate alınarak iş eğitim merkezi, özel eğitim kurumu ve iş okullarında eğitim görmeleri sağlanmalıdır.

- Mesleki eğitimde ve çıraklık eğitiminde engelli öğrenci kontenjanı artırılmalıdır.
- Üstün zekâlı çocukların eğitimi ve istihdamı konularında politikalar oluşturulmalıdır.
- Üstün zekâlı çocukların eğitimleri, üniversitelerde açılacak sertifika programlarını bitiren öğretmenlerce yapılmalıdır.
- Bilim ve sanat merkezlerinde öğrencilerce yapılan etkinlik ve projeler okul kurumlarında kredilendirilmelidir.
- Anadolu güzel sanatlar lisesi ve spor lisesi vb ortaöğretim kurumlarına öğrenci alımı, yetenek ağırlıklı iki kademeli sınavla yapılmalıdır.
- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarınının 6-12. sınıfları arasında öğrenci odaklı sınıf sisteminden disiplin odaklı sınıf sistemine geçilmeli ve üstün zekâlı çocukların kendi hızlarında ilerlemesine fırsat sağlanmalıdır.
- Özel yeteneğe sahip engelli öğrencilerin üst öğrenim kurumlarına girişleri ile ilgili engelleyici hükümler kazandırılmalıdır.
- Özel eğitimde kaynaştırma eğitimini yapabilecek sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesi için hizmet öncesi eğitimde bu alanları dikkate alacak program düzenlemeleri yapılmalıdır.
- Rehber öğretmen ve özel eğitim öğretmenliğine alan dışı öğretmen atamaları yapılmamalıdır.
- Özel eğitim kurumlarındaki sınıf öğretmeni açığı, bu kurumlarda görev alacak öğretmenlerin tezsiz yüksek lisans programları ile görev öncesinde yetiştirilerek kapatılmalıdır.
- Özel eğitimi konularında hizmet alımı yapılmalıdır.
- Özel eğitim kurumlarındaki sınıf öğretmeni ihtiyacının karşılanabilmesi için kadrolu veya sözleşmeli olarak ek ders ücreti ödemek koşulu ile öğretmen istihdamının sağlanması gerekmektedir.
- Sınıf öğretmenlerine özel eğitim formasyonu verilmelidir.

- Bütünleştirilmiş özel eğitim uygulamalarına geçebilmek için hizmet öncesi eğitim veren yükseköğretim programlarına özel eğitim dersi konulmalıdır.
- Özel eğitim gereksinimli öğrencilere yönelik öğrenci ve öğretmen projeleri daha fazla hazırlanmalı ve projeler desteklenmelidir.
- Engelli öğrencilerin Erasmus, Comenius vb hareketlilik programlarına katılımını sağlayacak düzenlemeler yapılmalıdır.

Anayasamızda belirtilen “*eğitim hakkı*” özürsüz, özürsüz ülkemizde yaşayan tüm bireyler için verilmiş bir haktır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 26. maddesinde de “*Herkesin eğitim hakkı vardır.*” ifadesiyle tüm bireylerin kendi kendini geliştirme yönünde eğitim almaları gerektiği vurgulanmıştır. Yukarıda verilen Milli Eğitim Şuralarında da özel eğitime duyulan önem alınan kararlarda da su yüzüne çıkartılmıştır. Nitekim günümüze yaklaştıkça özel eğitimle alakalı daha çok karar alındığını görmekteyiz.

1.7. ÖZEL EĞİTİMLE İLGİLİ ÜLKEMİZDE ULAŞILAN SAYISAL VERİLER (1930- 2006)

Özürlüler İdaresi Başkanlığı, 2002 yılı Devlet İstatistik Enstitüsü İşbirliği, Türkiye Özürlüler Araştırması 2003 yılı Aralık ayı geçici sonuçlarına göre ülkemizin toplam nüfusu 68.822.559, bu nüfus içindeki engelli sayısı ise 8.431.937’dir. Engelli nüfus sayısının 3.783.197’si erkeklerden, 4.648.740’ı ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu sayısal verileri oranlayacak olursak erkeklerdeki engel oranı 11,10; kadınlarda ise 13,45’dir. Engelli nüfusun özür gruplarına göre dağılımı ise ortopedik 1,25- görme 0,60- işitme 0,37- konuşma 0,38- zihinsel 0,48- diğerleri ise 0,7’dir. Sadece bir ayın örneklemindeki sayısal veriler bu şekilde oluşurken 1930 yılından günümüze kadarki özel eğitim verileri şu şekildedir:

Tablo 1

1930- 1950 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Yaşanan Gelişmeler

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1930- 1931	1	66	4
1931- 1932	1	73	1
1932- 1933	1	79	2
1933- 1934	1	67	2
1934- 1935	1	91	5
1935- 1936	1	101	6
1936- 1937	1	156	10
1937- 1938	1	116	9
1938- 1939	1	121	9
1939- 1940	1	95	8
1940- 1941	1	123	7
1941- 1942	1	122	7
1942- 1943	1	135	10
1943- 1944	1	138	10
1944- 1945	2	175	13
1945-1946	2	179	20
1946- 1947	2	-	-
1947- 1948	2	-	-
1948- 1949	2	204	15
1949-1950	2	208	25

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü, Milli Eğitim İstatistikleri 517, 336, 248 numaralı yayınlarından; TÜİK, 1932 kaynaklarından derlenmiştir.

Savaşa rağmen eğitimden asla ödün vermeyen M. Kemal, eğitim alanında pek çok yeni çalışma yapmıştır. M. Kemal Atatürk döneminde, 1930- 1931 eğitim- öğretim yılından itibaren özel eğitimle alakalı gelişmeler başlamıştır. 1930-1950 arası okul sayısında fazla bir artış olmamıştır. En fazla 2 kurum şeklinde kalmıştır. Fakat 1950’li yıllara yaklaştıkça öğretmen sayısının ve özellikle öğrenci sayısının arttığını görmekteyiz. Tablo 1’de 1946- 1948 yılları arasında sadece okul sayıları hakkında veri bulunmuştur.

Tablodaki sayısal verilere göre bir oranlama yapacak olursak öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 1930-1931’de 17, 1931-1932’de 73, 1932-1933’te 40, 1933-1934’te 34, 1934-1935’te 18, 1935-1936’da 17, 1936-1937’de 16, 1937-1938’de 13, 1938-1939’da 14, 1939-1940’da 12, 1940-1941’de 18, 1941-1942’de 18, 1942-1943’te 14, 1943-1944’te 14, 1944-1945’te 14, 1945-1946’da 9, 1948-1949’da 14, 1949-1950’de 8’dir.

Tablo 2

1950- 1970 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Sayısal Gelişmeler

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1950- 1951	2	-	-
1951-1952	2	178	26
1952- 1953	4	-	-
1953- 1954	4	-	-
1954- 1955	4	-	-
1955- 1956	5	528	81
1956- 1957	5	-	-
1957- 1958	6	-	-
1958- 1959	6	-	-
1959- 1960	6	-	-
1960- 1961	6	762	99

1961- 1962	6	-	-
1962- 1963	6	-	-
1963- 1964	7	-	-
1964- 1965	7	-	-
1965- 1966	7	1223	178
1966- 1967	-	-	-
1967- 1968	7	1369	186
1968- 1969	-	-	-
1969- 1970	-	-	-

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü (Türkiye İstatistik Kurumu), Milli Eğitim İstatistikleri 517, 336, 248, 794, 827, 840, 937, 961 numaralı yayınlarından; TÜİK, 1932; kaynaklarından derlenmiştir.

Tablo incelendiği zaman 1966-1967, 1968-1969, 1969-1970 yılları hariç diğer tüm yılların okul sayılarına Türkiye İstatistik Kurumu verilerindeki istatistiklerde ulaşılamamıştır. Bununla beraber öğrenci ve öğretmen sayılarına ulaşılan yıllar ise 1951-1952, 1955-1956, 1960-1961, 1965-1966, 1967-1968 şeklindedir. Yirmi yılın genel durumuna bakıldığında özel eğitim okullarının sayıları, öğrenci ve öğretmen sayılarında sürekli bir artış olduğu gözlenmektedir.

Yıllara göre öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 1951-1952’de 7, 1955-1956’da 7,1960-1961’de 8, 1965-1966’da 6, 1967-1968’de 7 olmuştur.

Tablo 3

1970- 1990 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Sayısal Gelişmeler

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1970- 1971	11	1960	218
1971- 1972	-	-	-

1972- 1973	15	2684	256
1973- 1974	-	-	-
1974- 1975	17	2725	267
1975- 1976	-	-	-
1976- 1977	19	3434	434
1977- 1978	20	3849	419
1978- 1979	20	4595	522
1979- 1980	20	3998	423
1980- 1981	21	4059	430
1981- 1982	27	12237	-
1982- 1983	31	12663	-
1983- 1984	32	13512	-
1984- 1985	34	13908	-
1985- 1986	35	14746	-
1986- 1987	38	15299	-
1987- 1988	48	16284	-
1988- 1989	53	18227	-
1989- 1990	60	18654	-

Kaynak: Devlet İstatistik Enstitüsü (Türkiye İstatistik Kurumu), Milli Eğitim İstatistikleri 517, 336, 248, 794, 827, 840, 937, 961 numaralı yayınlarından; TÜİK, 1932; kaynaklarından derlenmiştir.

Tabloda 1971-1972, 1973-1974, 1975-1976 eğitim öğretim verilerine ilişkin bilgiler Türkiye İstatistik Kurumu'nun verilerindeki istatistiklerinde bulunamamıştır. Bununla beraber 1981- 1990 yıllarına ait öğretmen sayıları da arşiv bilgileri arasında yer almamaktadır. Son yirmi yılın genel seyrine bakıldığında özel eğitim okulları, öğretmen ve öğrenci sayılarında sürekli bir artış görülmektedir.

Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 1970-1971’de 9, 1972-1973’de 16, 1974-1975’de 10, 1976-1977’de 8, 1977-1978’de 9, 1978-1979’da 9, 1979-1980 9, 1980-1981 yılında ise 10 olmuştur.

Tablo 4

1990- 2006 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Sayısal Gelişmeler

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
1990- 1991	68	21752	-
1991- 1992	78	22626	-
1992- 1993	88	25411	-
1993- 1994	102	26000	-
1994- 1995	134	26162	-
1995- 1996	157	30095	1854
1996- 1997	215	31844	1906
1997- 1998	247	31479	2076
1998- 1999	249	32542	2413
1999- 2000	308	38719	2402
2000- 2001	342	51923	2355
2001- 2002	419	53306	2834
2002- 2003	440	56608	3385
2003- 2004	468	63194	3481
2004- 2005	494	72437	4506
2005- 2006	508	79691	4680

Kaynak.MEB,1991m,http://orgm.meb.gov.tr/istatistikler/1996/1997_özeleğitim_öğrenciöğretm_ensayısı.htm

Tabloda 1991-1995 yılları arasındaki öğretmen sayıları görülmektedir. Özel eğitim alanında her yıl okul, öğretmen ve öğrenci sayılarının arttığı görülmektedir. Bu dönem de de yılların artışıyla doğru orantılı olarak artmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu belgelerinden derlenen verilere göre öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 1995-1996'da 16, 1996-1997'de 17, 1997-1998'de 15, 1998-1999'da 13, 1999-2000'de 16, 2000-2001'de 22, 2001-2002'de 19, 2002-2003'te 17, 2003-2004'te 18, 2004-2005'te 16,2005-2006'da ise 17 olmuştur.

Tablo 5

2006- 2012 Yılları Arasında Ülkemizde Özel Eğitimde Sayısal Gelişmeler

Yıllar	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı	Öğretmen Sayısı
2006-2007	644	39520	6811
2007-2008	1318	31216	8587
2008-2009	945	33936	7135
2009-2010	1136	61801	7579
2010-2011	1134	73507	10344
2011-2012	1037	99513	9005
2012-2013	1479	110356	11010

Kaynak:http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2006_2012.pdf

Son dönemlerde özel eğitimde yaşanan gelişmeler öğretmen sayısında da artışı beraberinde getirmiştir. 2006-2007 yılında öğretmen başına düşen öğrenci sayısı 6, 2007-2008'de 4, 2008-2009'da 5, 2009-2010'da 8, 2010-2011'de 7, 2011-2012'de 11, 2012-2013'de 10'dur.

İKİNCİ BÖLÜM

KONYA'DA REHABİLİTASYON MERKEZLERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1. REHABİLİTASYON KAVRAMI

Rehabilitasyon, ağır hastalık geçiren veya sakat kalan hastalara moral vermek, onları tekrar hayata, çalışmaya ısındırmak, alıştırmak için tatbik edilen eğitimidir. Rehabilitasyon asıl önemini II. Dünya Savaşı'ndan sonra kazanmış, harp malullerini moral bakımından desteklemek, onları güçleri yettiği kadar yeniden çalışır hale getirmek ve cemiyete kazandırmak için geniş ölçüde çalışmalar yapılmıştır (İçli, 1978: s.261).

Rehabilitasyon merkezleri 18.05.2012 tarihli, 28296 sayılı “*Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği*” kapsamında şu şekilde belirtilmiştir:

2.1.1. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezinde Verilen Eğitimin Amacı

Madde 5- (1) Merkezin amacı, 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda belirtilen Türk Milli Eğitimin genel amaç ve ilkeleri doğrultusunda;

- a) Özürlü bireylerin bakanlıkça belirlenmiş destek eğitim programları ile özel yöntem, personel, araç ve gereç kullanarak, ilgileri, ihtiyaçları, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda hayata hazırlanmasını,
- b) Toplumun içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kurabilen, iş birliği içinde çalışabilen ve çevresine uyum sağlayabilen üretici bireyler olarak yetişmelerini,
- c) Dil ve konuşma güçlüğü ile zihinsel, fiziksel, duygusal, sosyal, duyuşsal ve davranış problemleri olan özürlü bireylerin engellilik halinin ortadan kaldırılmasını ya da etkilerini en az seviyeye indirilerek yeteneklerinin en üst seviyeye çıkarılmasını ve topluma uyumlarının sağlanması, temel öz bakım becerilerinin ve bağımsız yaşam becerilerinin geliştirilmesini,

Sağlamak için destek eğitimi çalışmaları yapmaktır.

2.1.2. Özel Eğitim Kurumlarının Açılması ve Kapatılması

Madde 6- (1) Özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri 20/03/2012 tarihli ve 28239 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre açılır ve kapatılır.

2.1.3. Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezleri Öğretim Programları

Madde 16- (1) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, Bakanlıkça onaylanmış destek eğitim veren programlar uygulanır.

(2) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, özel eğitim değerlendirme kurulu raporunda destek eğitim almaları uygun görülen bireylere bireysel, bireysel ve grup veya grup eğitimi verilir. Ayrıca ailelere özürlü bireylerin eğitimine aktif bir şekilde katılımını sağlamak için aile eğitimi ve danışmanlığı hizmeti de verilir.

(3) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde gruplar oluşturulurken bireylerin; özür türü ve derecesi, yaşı, eğitim performansı ile öncelikli eğitim ihtiyacı gibi durumları dikkate alınır. Grup eğitimleri destek eğitim programlarında belirtilen şekilde verilir.

(4) Destek eğitim programlarının eğitimini verecek personel Bakanlıkça belirlenir.

2.1.4. Özürlü Birey Ücretleri

Madde 22- (1) Özel eğitim okulları, öğrenim ücretlerini Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre belirler.

(2) Özel eğitim okulunun özel eğitim ve rehabilitasyon birimi ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, Maliye Bakanlığınca belirlenen destek eğitim tutarı karşılığı bir aylık sürede verecekleri 8 saat bireysel veya 4 saat grup eğitimi için ders ücreti belirlemezler Ancak velinin isteği üzerine özürlü bireye daha fazla ders verilmesi durumunda, bu derslere ilişkin ücret Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre belirlenir.

- 2013Yılı İtibari ile Maliye Bakanlığı’nın belirlediği tutar:

8/2/2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kapsamında açılan özel eğitim kurumları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde özürlü bireylere

verilen destek eğitiminin bütçeden karşılanacak kısmı; katma değer vergisi hariç olmak üzere bireysel eğitim için aylık 386 TL, grup eğitimi için 109 TL olarak belirlenmiştir.

- 2012 Yılı İtibari ile Maliye Bakanlığı'nın Belirlediği Tutar:

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kapsamında açılan özel eğitim kurumları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde özürlü bireylere verilen destek eğitiminin bütçeden karşılanacak kısmı; katma değer vergisi hariç olmak üzere bireysel eğitim için aylık 367 TL, grup eğitimi için 104 TL olarak belirlenmiştir.

- 2011 Yılı İtibari ile Maliye Bakanlığı'nın Belirlediği Tutar:

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kapsamında açılan özel eğitim kurumları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde özürlü bireylere verilen destek eğitiminin bütçeden karşılanacak kısmı; katma değer vergisi hariç olmak üzere bireysel eğitim için aylık 343 TL, grup eğitimi için 97 TL olarak belirlenmiştir.

- 2010 Yılı İtibari İle Maliye Bakanlığı'nın Belirlediği Tutar:

5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kapsamında açılan özel eğitim kurumları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde özürlü bireylere verilen destek eğitiminin bütçeden karşılanacak kısmı; katma değer vergisi hariç olmak üzere bireysel eğitim için aylık 311 TL, grup eğitimi için 89 TL olarak belirlenmiştir.

2.1.5. Ödeme

Madde 31- (1) Özel eğitim okulunun özel eğitim ve rehabilitasyon birimine ve özel eğitim ve rehabilitasyon merkezine devam eden özürlü bireylerin aylık destek eğitim giderleri, Maliye Bakanlığınca belirlenir ve Bakanlık bütçesine bu amaçla konulan ödenekten kurumca özürlü bireye bir ayda sekiz ders saati bireysel veya dört saati grup eğitimi verilmesi şartıyla kurumlara ödenir.

(2) Özürlü bireylerin bir yıllık süre içerisinde bir kez kurum değiştirmesi durumunda, Bakanlıkça ödeme yapılır. Ancak, velinin başka bir il veya ilçeye taşınması veya diğer zorunlu sebeplerle kurum değiştirmek durumunda bulunması halinde, ikiden fazla farklı kuruma da ödeme yapılabilir.

(3) Özel eğitim değerlendirme kurulunca, özürlü bireye destek eğitim program ve ve modüllerinde belirtilen eğitim süresinin tamamlanmasından sonra tekrar

alınmasının önerilmesi halinde Bakanlıkça, bu program ve modüllerinde süreleri belirtilen eğitim için en fazla iki defa ödeme yapılır.

(4) Özürlü bireye özel eğitim değerlendirme kurulunca düzenlenen raporun süresi bitmeden önerilen modülün tamamlanıp kurulca tekrar aynı modülün önerilmesi halinde de ödeme yapılır.

2.2. REHABİLİTASYON MERKEZLERİNDE EĞİTİM ALAN BİREYLERİN SINIFLANDIRILMASI

Özel eğitimde sınıflandırma, tanıya, tanımaya, eğitim gereksinimlerinin ortaya çıkarılmasına, eğitimlerinde daha uygun düzenleme ve planlamaya yol gösterici olması açısından yapılmaktadır. Ancak mevcut sınıflandırmaların hepsinin bu ihtiyacı karşıladığını söylemek güçtür (Özsoy ve ark., 1989: s.6).

Özsoy ve arkadaşları özel gereksinimli çocukları:

- Görme özürlüler,
- İşitme özürlüler,
- Konuşma özürlüler,
- Bedensel yetersizliği ve süreğen hastalığı olanlar,
- Üstün zekalı ve üstün özel yetenekliler,
- Zihinsel engelli çocuklar
- Öğrenme güçlüğü olan çocuklar
- Uyumsuz çocuklar olarak sınıflandırmıştır.

Türkiye'deki uygulamaların yasal dayanağı olan 2916 sayılı kanuna göre çıkarılan yönetmelik özel eğitime muhtaç çocukları “*özür tür ve derecelerine göre*” ele almaktadır. Adı geçen yönetmelikte özür türleri: “*Körler (az gören); sağırlar (ağır işiten); ortopedik özürlü; sürekli hastalığı olan; duyu güçlüğü olan; üstün zekalı; üstün özel yetenekli; öğrenme güçlüğü olan; eğitilebilir; öğretilebilir; klinik bakıma muhtaç*” şeklinde sınıflandırmıştır.

Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (06.06.1997 tarihli, 23011 sayılı)’de tanılama; “*bireyin eğitsel performansı değerlendirilir, gelişim*

alanlarındaki özellikleri belirlenir ve bu değerlendirme sonuçları dikkate alınarak eğitim amaçları ve hizmetleri planlanır en uygun eğitim ortamına yerleştirilmesine karar verilir. Tanılama, değerlendirme ve yerleştirme sürecinde ailenin de görüşü alınarak katılımı sağlanır.”

2.3. KONYA’DA ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI (REHABİLİTASYON MERKEZLERİ) VE BU KURUMLARDAN EĞİTİM ALAN BİREY SAYISI

Rehabilitasyon ve Özel Eğitim Okulları 2006 yılına kadar SHÇEK (Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu)’e bağlıydı. 2006 yılından itibaren ise MEB (Milli Eğitim Bakanlığı)’e geçmiştir. Konya’da SHÇEK’ten izin alınarak açılan kurumlar şu şekildedir:

- Özel Kaya Uyuşum Merkezi- Meram
- Özel Papatya Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi- Selçuklu
- Özel Adım Zihinsel Engelliler Rehabilitasyon Merkezi- Akşehir
- Özel Mavi Boncuğum Zihinsel Engelliler Özel Eğitim Rehabilitasyon Merkezi- Akşehir
- Özel Deha Zihinsel Engelliler Özel Öğretim Okulu- Meram
- Özel Diltem İşitme ve Konuşma Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi- Meram
- Özel Efor Zihinsel Engelliler Özel Rehabilitasyon Merkezi- Meram
- Özel Frekans Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi- Meram
- Özel Kommes İşitme ve Konuşma Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi- Meram
- Özel Üç Boyut Zihinsel Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi- Selçuklu
- Özel Yaka İletişim Zihinsel Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi- Meram
- Özel Zihinsel Yetersiz Çocukları Yetiştirme Koruma Vakfı (Rehabilitasyon Merkezi)- Selçuklu
- Özel Seda İşitme Konuşma Özürlüler Özel Rehabilitasyon Merkezi- Selçuklu

- Özel Utku Zihinsel Özürlü Çocuklar Bakım Ve Rehberlik Merkezi-Selçuklu
- Özel Ümit Zihinsel Özürlüler Rehabilitasyon Merkezi- Meram
- Özel Yediveren Zihinsel Özürlüler Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi-Meram

SHÇEK'e bağlı olarak açılan okullar 90'lı yıllarda Konya'da kurulmaya başlamıştır. 2013 itibari ile Aile ve Sosyal Politikalar Konya İl Müdürlüğü'ne bağlı olan kurumlar şu şekildedir (Mehmet Emin Botsalı, Görüşme, 15.03.2013):

- İsmil Zihinsel Engelliler Okulu (Kız)
- Çumra Zihinsel Engelliler Okulu (Erkek)
- Ereğli Zihinsel Engelliler Okulu (Kız)
- Zerafet Bakımevi
- Sancak Bakımevi
- Konya Bakımevi
- Gökçepınar Bakımevi
- Gülrana Bakımevi
- Akşehir Umut Bakımevi
- Konya Huzurevi Yatılı Bakımevi

Konya il Milli Eğitim Müdürlüğü Özel Eğitim Bölümü arşiv bilgilerinden elden edilen bilgilere göre 2006 yılı itibariyle özel eğitimden faydalanan birey sayısını şu şekilde gösterebiliriz:

Tablo 6**2006-2007 Yıllarında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı**

Aylar	2006	2007
Ocak	-	6651
Şubat	4840	6440
Mart	4762	6271
Nisan	4398	6350
Mayıs	4138	6520
Haziran	5626	6832
Temmuz	5355	6585
Ağustos	5089	5700
Eylül	-	5936
Ekim	-	6153
Kasım	-	5979
Aralık	-	6440
Toplam	34.208	75.857

Kaynak: Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Özel Eğitim Bölümü 2006- 2007 yıllarına ait arşiv belgeleri.

Rehabilitasyon ve Özel Eğitim Okullarının 2006 yılından sonra Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlanmasından sonra engelli öğrencilerle alakalı bilgiler de Milli Eğitimin, Özel Eğitim Bölümüne geçmiştir. Fakat 2006 yılında yeni bir geçiş dönemi olduğu için belgeler tam olarak toplanmamış ve sisteme kayıt edilememiş, bu yüzden

2006 senesinin bazı aylarındaki verilere ulaşılamamıştır. 2007 senesinde ise ay bazında ortalama 5000 üzeri, toplamda ise 75.857 öğrenci özel eğitimden faydalanmıştır.

Tablo 7

2008-2009 Yıllarında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı

Aylar	2008	2009
Ocak	6726	6183
Şubat	6677	6092
Mart	6375	6361
Nisan	6433	6331
Mayıs	5345	6363
Haziran	6309	6423
Temmuz	6028	5950
Ağustos	6189	6168
Eylül	5884	6170
Ekim	5989	5997
Kasım	6054	6226
Aralık	6101	6209
Toplam	74.110	74.473

Kaynak: Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Özel Eğitim Bölümü 2008- 2009 yıllarına ait arşiv belgeleri.

Konya İl Milli Eğitim Özel Eğitim Bölümü kaynaklarına göre bakıldığı zaman 2008’de toplam 74.110 öğrenci, 2009’da ise 74.473 öğrenci özel eğitim imkânından faydalanmıştır.

Tablo 8

2010-2011 Yıllarında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı

Aylar	2010	2011
Ocak	6121	6444
Şubat	6015	6551
Mart	6202	6537
Nisan	6245	6754
Mayıs	6380	6877
Haziran	6385	6928
Temmuz	6389	6800
Ağustos	6296	6971
Eylül	6235	6762
Ekim	6331	6771
Kasım	6332	6744
Aralık	6332	5159
Toplam	75.263	79.298

Kaynak: Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Özel Eğitim Bölümü 2010- 2011 yıllarına ait arşiv belgeleri.

2010 senesinde Konya’da toplam 75.263, 2011 yılında ise toplam 79.298 öğrenci özel eğitimden faydalanmıştır. Burada dikkate alınması gereken önemli bir konu 2010 senesinden sonra, 2011 de özel eğitimden faydalanan birey sayısının bir anda 4 bin kadar artmasıdır. Bunda ailelilerin bilinçlenmesi ve özel eğitimden yararlanma olanaklarının genişletilmesidir.

Tablo 9

2012 Yılında Konya’da Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı

Aylar	2012
Ocak	7063
Şubat	7046
Mart	7055
Nisan	7092
Mayıs	6988
Haziran	6968
Temmuz	6950
Ağustos	6940
Eylül	6989
Ekim	6976
Kasım	7069
Aralık	7077
Toplam	84.213

Kaynak: Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Özel Eğitim Bölümü 2012- 2013 yıllarına ait arşiv belgeleri.

2012 yılında Konya’da özel eğitimden faydalanan birey sayısı 84.213’tür. Bu sayı 2006 yılından beri ulaşılan en büyük rakamdır.

2.4. 2013 YILI İTİBARIYLA KONYA MERKEZ VE CİVAR İLÇELERİNDE BULUNAN REHABİLİTASYON MERKEZLERİ

2013 yılı itibari ile Konya'da (merkez ve diğer ilçeler) toplam 46 rehabilitasyon merkezi ve 1 özel eğitim okulu olmak üzere toplam 47 özel eğitim merkezi bulunmaktadır. Bunların 16'sı Meram, 9'u Selçuklu, 4'ü Karatay da olmak üzere 29'u merkez ilçede yer almaktadır. Diğerleri ise: Akşehir 2, Beyşehir 3, Çumra 1, Doğanhisar 1, Ereğli 3, Iğın 1, Kadınhanı 1, Karapınar 1, Kulu 2, Seydişehir 2, Yunak 1 olmak üzere dağılmıştır. Bu rehabilitasyon merkezlerinin adresleri ve irtibat numaraları ise şu şekildedir:

1) Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu (Rehabilitasyon Merkezi)

Kurum kodu: 999912950

Adres: Sille Ak Mahalle Kubbealtı Sk. No: 6

Tel: (332) 246 00 89

2) Özel Büyük İnci Tanesi Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923378

Adres: Armağan Mahallesi. Güllüce Sok. No: 13. Meram/Konya

Tel: (332) 324 46 24

3) Özel Dört Mevsim Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923666

Adres: Necip Fazıl Mahallesi. AşkanCad. No: 41. Meram/ Konya

Tel: (332) 323 22 22

4) Özel Doğanül Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923863

Adres: Dorunday Mah. Kırbağlar sok. No:12. Meram/ Konya

Tel: (332) 32517 67

5) Özel Yeni Portokal Çiçeği Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum Kodu: 99923896

Adres: Kürden Mah. Yaka Cad. no:161 Meram/ Konya

Tel: (332) 325 22 00

6) Özel Orkide Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924044

Adres: Aşkan Mah. Avanos Sok. No: 8 Meram/ Konya

Tel: (332) 323 08 48

7) Özel Yeni Deha Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 999241 47

Adres: Yunus Emre Mah. Sancaklıbey Sok. No: 33. Meram/ Konya

Tel: (332) 323 74 54

8) Özel Bizim Nazar Boncuğu Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924187

Adres: Alavardı Mh. Kurum Sok. No: 4. Meram/ Konya

Tel: (332) 324 00 14

9) Özel Gesmeranıt Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924416

Adres: Necip Fazıl Mah. Ortairmak Sok No: 9 Meram/ Konya

Tel: (332) 323 66 70

10) Özel Gökçem İletişim Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924552

Adres: Yunus Emre Mah. Bilginer Sok. No: 15. Meram/ Konya

Tel: (332) 324 12 00

11) Özel Diltem Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum Kodu: 99924908

Adres: Armağan Mah. İsmailkaya Sok. No: 7. Meram/ Konya

Tel: (332) 324 64 38

12) Özel Meram Özel Denge Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99944025

Adres: Melikşah Mah. Kılıçkaya Sok. No: 13 Meram/ Konya

Tel: (332) 324 13 14

13) Özel Yunus Emre Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum Kodu: 99944174

Adres: Yunus Emre Mah. Akkkiraz Sok. No: 4.

Tel: (332) 323 17 87

14) Özel Yeni Ümit Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99944181

Adres: Yaka Cad. No: 148/A Meram/ Konya

Tel: (332) 325 29 34

15) Özel Yeni Meram Anadolu Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99944188

Adres: Güzelbahçe Mah. Aakkul Sok. No: 1 Meram/ Konya

Tel: (332) 327 31 59

16) Özel Aktif Önem Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 48670

Adres: Aşkan Mah. Kart Sok. No: 32 Meram/ Konya

Tel: (332) 325 13 22

17) Özel Halil Bulut Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99949120

Adres: Hacışaban Mah. Meram Yeni Yol Cad. No: 79 Meram/Konya

Tel: (332) 324 66 00

18) Özel Çare Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923297

Adres: Bedir Mah. Hadimi Cad. No: 43. Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 353 19 19

19) Özel Uçboyut Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923686

Adres: Kılıçarslan Mah. Rauf Denктаş Cad. No: 13. Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 235 00 35

20) Özel İkinci Cemre Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923807

Adres: Buhara Mah. Gurbet Sok. No: 3 Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 244 05 52

21) Özel Üstün Değişim Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 999247 80 60

Adres: Hocacihan 100. Yıl Mah.Öztaş Sok. No: 8 Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 247 80 60

22) Özel Öz Utku Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924727

Adres: Aydınlık Evler Mah. Soydan Sok. No:5 Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 251 85 78

23) Özel Yediveren Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99944178

Adres: Dumlupınar Mah. Osman Sultan Cad. No: 1 Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 248 50 50

24) Özel Emineller Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99945390

Adres: 100. Yıl Mah. Pırlı Sok. No: 8 Selçuklu/ Konya

Tel: (505) 232 19 48

25) Özel Yeni Pırlanta Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99947639

Adres: Sakarya Mah. Kanar Sok. No: 15. Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 355 14 59

26) Özel Adaptasyon Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99950280

Adres: Bedir Mah. Sıvalı Sok. No: 3. Selçuklu/ Konya

Tel: (332) 245 52 52

27) Özel Saygı Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99922168

Adres: Nakipoğlu Mah. Hacıhasanbaşı Cad. No: 63. Karatay/ Konya

Tel: (332) 324 44 15

28) Özel Yeni 5. Boyut Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99922168

Adres: Hacı Cemil Mah. Aşık Mehmet Yakıcı Cad. No: 11. Karatay/
Konya

Tel: (332) 235 73 232

29) Özel Gülen Yüzler Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99947824

Adres: Gazi Osman Paşa Mah. Özütoprak Sok. No: 34. Karatay/ Konya

Tel: (332) 357 70 18

30) Özel Kulu İlkörnek Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99949421

Adres: Fatih Sultan Mah. Sümbül Sok. No: 5 Kulu/ Konya.

Tel: (534) 201 10 01

31) zel Kulu Berem Dede zel Eēitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924852

Adres: Karşıyaka Mah. Atatürk Cad. No: 20 Kulu/ Konya

Tel: (332) 641 62 81

32) zel Sevgi zel Eēitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99922145

Adres: Yeni Mah. Taşkın Sok. No: 35. Akşehir/ Konya

Tel: (332) 814 55 00

33) zel Umutevi zel Eēitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923653

Adres: Seyran Mah. Kuvay-ı Milliye Cad. No: 55 Akşehir/ Konya

Tel: (332) 812 76 76

34) zel Lalem zel Eēitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99922953

Adres: Bahçelievler Mah. 905. Sok. No: 2 Beyşehir/ Konya

Tel: (332) 512 12 02

35) zel Bey Kardelen zel Eēitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924269

Adres: Mft Mah. Mevlana Cad. No: 78. Beyşehir/ Konya

Tel: (332) 512 14 53

36) zel Yeni Seha zel Eēitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924844

Adres: İzzetbey Mah. Mehtap Sok. No: 9. Çumra/ Konya

Tel: (332) 323 13 23

37) Özel Hisar Derman Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99943871

Adres: Harman Mah. İsmet Paşa Bulvarı. No: 231. Doğanhisar/ Konya

Tel: (332) 556 03 68

38) Özel Ereğli Yaşam Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923712

Adres: Türbe Mah. No: 17. Ereğli/ Konya

Tel: (332) 710 24 23

39) Özel Kübra Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923782

Adres: Üçgöz Mahallesi. Seyran Cad.No: 101. Ereğli/ Konya

Tel: (332) 710 42 50

40) Özel Ereğli Özel Hacettepe Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99944106

Adres: Piriömer Mah. Nakışçı Sok. No: 2. Ereğli/ Konya

Tel: (332) 713 81 91

41) Özel Sistemiz Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99923528

Adres: Camiatik Mah. Özalp Cad. No: 54. Ilgın/ Konya

Tel: (332)882 58 00

42) Özel Bir İnci Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu. 99954034

Adres: Yeni Mahalle 737. Sok. No: 1 Beyşehiir/ Konya

Tel: (332) 512 94 44

43) Özel Kadınhanı Fatih Kültür Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99949480

Adres: Güngören Mah. Saksı Sok.No: 2. Kadınhanı/ Konya

Tel: (332) 834 11 75

44) Özel Öz Güler Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99946461

Adres: Kale Mah. Gülbahçe Cad. No: 3. Karağınar/ Konya

Tel: (332) 755 74 28

45) Özel Seydişehir Yeni Yaşam Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99922770

Adres: Alaylar 2 Mah. Atatürk Bulvarı. No: 114. Seydişehir/ Konya

Tel: (332) 82 08 33

46) Özel İkinci Bahar Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924065

Adres: Seyit Harun Kültür Merkezi Zemin kat. Seydişehir/ Konya

Tel: (332) 582 84 70

47) Özel Umutevim Özel Eğitim Ve Rehabilitasyon Merkezi

Kurum kodu: 99924479

Adres: Karataş Mah. Ankara Cad. No: 54. Yunak/ Konya

Tel: (332) 851 02 02 (Konya İl Milli Eğitim Özel Eğitim Bölümü Arşiv Bilgileri)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KONYA ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU (REHABİLİTASYON MERKEZİ)

3.1. ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU TARİHÇESİ

Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu ve İş Eğitim Merkezi 5580 Sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu'na göre kurulmuş ve 2007 yılından itibaren faaliyet göstermeye başlamıştır. 2011 yılında iş eğitim merkezi, ödenek sıkıntısından dolayı kapatılmış, Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu olarak faaliyetine devam etmeye başlamıştır. 2012 yılında 4+4+4 sisteminin gelmesi ile okul hafif düzeyde zihinsel engelliler ilkokulu haline dönüştürülmüştür.

Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu, Türkiye'de ve Konya'da iş okulu, iş eğitim merkezi, ilkokul, eğitim uygulama okulu ve rehabilitasyon birimlerini bünyesinde barındıran ilk ve tek okul olma özelliğine sahiptir. Bu birimlerin hepsinin ayrı ayrı işlevleri bulunmaktadır. Rehabilitasyon biriminde bulunan öğrencilere Rehberlik Araştırma Merkezi(RAM)'nin verdiği raporlar doğrultusunda destek, iyileştirme, öz bakım becerileri, sosyal beceriler ve istenilen düzeyde ilkokul dersleri verilmektedir (Türkçe ve Matematik). Bu birimin ders saatleri RAM'ın verdiği rapor doğrultusunda haftalık: sadece bireysel 8, sadece grup 4 ya da hem grup hem de bireysel toplam 12 saat ders verilmektedir. Ve verilen bu eğitim süresinden sonra öğrenciye herhangi bir diploma verilmez.

Rehabilitasyon birimi dışındaki diğer birimlerde 8, 4 ya da 12 saat gibi bir zaman sınırlaması bulunmamaktadır. Bu birimlerdeki ders saatleri, devlet okullarında eğitim alan öğrencilerin ders saatleriyle eşittir. Aralarındaki farklılık ise eğitim sonrasında verilen diploma ve sertifikalardan kaynaklanmaktadır. İş okuluna gelen öğrenciler aldıkları eğitim sonrasında "*diploma*" alır. Ve alınan bu diploma sonrasında devlet okulunda kaynaştırma eğitimle bir üst öğrenime devam edebilir. İş eğitim merkezi ve Eğitim uygulama birimine gelen öğrencilere aldıkları eğitim sonrasında "*sertifika*" verilir. Bu sertifika aldığı eğitimi, kazandığı beceriyi kanıtlar; fakat diploma özelliği göstermez. Öğrenci aldığı sertifika ile devlet okulunda kaynaştırma eğitimine tabi tutulamaz. İlkokul birimi ise hafif düzeyde anlama güçlüğü çeken öğrencilere hizmet vermektedir. RAM'ın verdiği raporlar doğrultusunda eğitim alan bu çocuklara

“diploma” verilir ve bu diploma ile devlet okulunda kaynaştırma eğitime tabi olarak eğitim ve öğrenimine devam edebilir.

Özel Atak Aday Özel Eğitim Okul Sahibi Aysel Akar merkezlerinde hangi öğrencilere eğitim verildiğini şu şekilde açıklamıştır : *“Zihinsel, konuşma, motor, psiko-sosyal, yaşlılarına oranla gelişim geriliği olup özel eğitime ihtiyacı olan bireyler özel eğitimden yararlanabilmektedir. Ayrıca ilkokul ve ortaokula devam eden; okuma-yazma, okuduğunu anlama- anlatma ve matematik becerilerinde yaşlılarından geride olan, özgül öğrenme güçlüğü tanısı konulan çocuklarda eğitim görmektedirler. Yaş sınırimız olmayıp, her yaş grubundan özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere düzeylerine uygun olarak eğitim verilmektedir.”*

Özel eğitim okulunun diğer bir ortağı Adnan Yağcı Türkiye’de ve Konya’da ilk ve tek olma özelliğine sahip olunan Uygulama Okulu ve İş eğitim Merkezi’ni şu şekilde ifade etmiştir: *“Özel Aday Atak Özel Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi bünyesinde 3 farklı eğitim türü uygulanmaktadır. Eğitim Uygulama Okulu’nda 6-14 yaş ve üzeri bireyler eğitim almaktadır. Özel Eğitim Kursunda yaş sınırlaması yoktur.*

Eğitim Uygulama Okulu ünitemizde zorunlu öğrenim çağında olup ilköğretim programlarını takip edemeyecek öğrencilerin öz bakım ve günlük yaşam becerileri ile akademik becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacı ile eğitim verilmektedir. Sınıflar 8 kişilik olup, öğrenciler hafta içi her gün 6 saat ders almakta. Dersler özel eğitim öğretmenleri tarafından verilmekte olup, 8 yıllık eğitim programını tamamlayan öğrencilere Eğitim Uygulama Okulu Diploması verilmektedir.

İş Eğitim Merkezi ünitesinde zorunlu öğrenim çağı dışında kalan ve genel eğitim programlarından yararlanamayacak durumda olup özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; temel yaşam becerilerini geliştirmek, üretken bireyler olarak topluma uyumlarını sağlamak, iş ve mesleğe yönelik beceriler kazandırmak amacıyla eğitim verilmektedir. Bunların yanında iş eğitimi, ev ekonomisi uygulamaları da bulunmakta. Ev ekonomisi eğitiminde yemek pişirme, servis yapma, bulaşık yıkama, çamaşır yıkama, temizlik ve ütü yapma, düğme dikme, tığ ve örgü işleri yapma vb alanlarda ailelerine destek ve bağımsız yaşamlarını kolaylaştırma amaçlı uygulamalı çalışmalar yapılmaktadır. İş eğitimine yönelik mum, galoş, takı ahşap, halı- kilim dokuma, sebze-

meyve- çiçek yetiştiriciliği, bahçe bakımı vb alanlar bulunmaktadır. Sınıflar en fazla 10 kişilik olup, öğrenciler hafta içi her gün, günde 6 saat eğitim almakta. İş Eğitim Kurs programını tamamlayan kişi İş Eğitim Merkezi Kurs Bitirme Belgesi olarak uygun iş ve mesleğe yönlendirilmektedir.

Özel Eğitim Bölümünde eğitilebilir ve öğretilebilir düzeyde zihinsel engel, konuşma bozukluğu, down sendromu, otizm, dikkat eksikliği ve hiperaktif bozukluğu, özgül öğrenme güçlüğü olan bireylere seanslı olarak bireysel ve grup eğitimi verilmektedir.”

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde, Bakanlıkça onaylanmış destek eğitim programı uygulanır (Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Resmi Gazete, 18.05.2012). Özel Aday Özel Eğitim Okulu'nda alınan ruhsata göre öğrencilere uygulanan öğretim programlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

- Özel Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler İlkokulu Programı
- Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı
- Özel Öğrenme Güçlüğü Destek Eğitim Programı

Rehabilitasyon merkezleri ve özel eğitim okulları arasında bazı farklar bulunmaktadır. Rehabilitasyon merkezleri kurs statüsündedir. Alınan ruhsata göre ve düzenlenen programa göre öğrenciler sınıflandırılır. Örneğin sadece zihinsel engelli öğrenciler için ruhsat alan bir kurum konuşma-ışitme sorunu olan bir öğrenciyi bünyesinde barındıramaz. Yine rehabilitasyon merkezlerinde eğitim alan öğrencilere diploma verilmez. Ders saatleri RAM'ın verdiği rapora göre bireysel 8, grup 4 saat olmak üzere toplamda 12 saattir. Özel eğitim okullarında ise normal ilkokullar bazında eğitim verilmekte ve aldıkları eğitim sonucunda diploma verilmektedir. Ve bu diplomalarla kaynaştırma eğitimine tabi tutularak normal devlet okullarında eğitimlerine devam edilmektedir

3.1.1. Okul Bina Özellikleri ve Okul Personeli

Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu'nda Eğitim Uygulama Ünitesi'nde 9 adet derslik, İş Eğitimi Ünitesi'nde 2 işlik 2 derslik, 1 adet Uygulama Evi, 1 adet Uygulama Mutfağı; Özel Eğitim Kursu Ünitesi'nde 5 adet bireysel eğitim odası, 1 adet oyun salonu, 1 adet rehberlik servisi odası, 1 adet sağlık bölümü odası, 1 adet aile bekleme

salonu ve 3 adet idari birim bulunmaktadır. Aynı zamanda okulun büyük bir bahçesi, oyun alanı ve hayvanat bahçesi bölümü bulunmaktadır.

Okul personelinde ise 1 psikolog, 4 özel eğitim sertifikası alan zihinsel engelli sınıf öğretmeni, 4 çocuk gelişimi öğretmeni, 1 anaokulu öğretmeni, 1 beden eğitimi öğretmeni, 2 iş eğitimi öğretmeni, 2 grup öğretmeni bulunmaktadır. Bununla beraber 4 şoför, 2 muhasebeci, 2 hizmetli ve 1 bekçi bulunmaktadır.

3.2. ÖZEL ATAĞ ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU YILLARA GÖRE ÖĞRENCİ SAYILARI ve ENGEL DÜZEY ORANLARI

2007 yılında eğitim ve öğretimine başlayan Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu'nun öğrenci sayıları şu şekildedir:

Tablo 10

2007- 2012 Eğitim Yıllarında Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu'nda Bulunan Öğrenci Sayıları

Yıl	Öğrenci Sayısı
2007	120
2008	141
2009	195
2010	177
2011	158
2012	120

Kaynak: Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu Arşiv Bilgileri 2007- 2012 yıllarına ait belgeler.

Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu öğrencilerinin sayılarını veren tabloya baktığımız zaman her yıl sayıların farklı olduğu görülmekte, bu farklılığın çeşitli sebepleri bulunmaktadır. Örneğin bazı yıllar öğrenciler raporlarını yenileyememekte

yani rapor alamamakta, ya da öğrenciler farklı kurumları tercih edebilmektedir. Diğer bir sebebi ise öğrenci aileleri farklı illere de taşınabilmektedir.

Tablo incelendiğinde 2007’de 120, 2008’de 141, 2009’da 195, 2010’da 177, 2011’de 158, 2012’de de 120 öğrenci okula devam etmiştir. Bu sayılar ayların ortalaması baz alınarak hesaplanmıştır. Her ay öğrenci sayısı alınan rapora ya da diğer etkenlere göre artış ya da azalış göstermektedir.

Tablo 11

Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu 2007- 2012 Yılına Ait Öğrencilerin Engel Durumları

Yıllar	Hafif Düzey Öğrenci Sayısı	Orta Düzey Öğrenci Sayısı	Ağır Düzey Öğrenci Sayısı
2007	48	42	30
2008	55	47	39
2009	82	87	26
2010	81	73	23
2011	70	68	20
2010	52	53	15

Kaynak: Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu Arşiv Dosyaları

Tabloyu incelediğimiz zaman ağır düzeyde engele sahip olan öğrenci sayısı her yıl en az paya sahiptir. Çünkü bu öğrencilere RAM kolay kolay rapor vermemektedir. Gerekçeleri ise verilen eğitimin bu öğrencilere bir faydası olmayacağı inancındır. Bazen de kurum sahipleri muhafazalarının zor olmasından dolayı ağır düzeydeki engelli öğrencileri kurumlarına almamaktadır.

Hafif düzeyde özür grubuna sahip öğrenciler arasında öğrenme- anlama güçlüğü çekenler bulunmaktadır. Bunlar öğretilenlerdir; normal okullarda kaynaştırma eğitimiyle eğitim ve öğrenimlerine devam ederler. Sorunları kendisine öğretilenleri zor öğrenip, kolay unutmalarıdır. Orta düzey özür grubu içerisinde bulunan öğrenciler eğitilebilirlerdir. Bunların zekâ düzeyleri yaşlarına göre oldukça düşüktür. Özellikle günlük yaşam becerileri ve sosyal beceriler öğretilmeye çalışılır. Ağır düzey özür grubu içerisinde bulunan öğrenciler genelde bakıma muhtaçlardır. Zihinsel ve fiziksel yönden engelliler içinde en ağır durumda olanlardır.

3.3. İŞ EĞİTİM OKULU, İŞ EĞİTİM MERKEZİ ve EĞİTİM UYGULAMA BİRİMİ'NDE VERİLEN EĞİTİMLER

İş eğitim uygulama, iş eğitim merkezi ve eğitim uygulama okullarında öğrencilerin bireysel özelliklerine göre onlara günlük yaşam becerileri ve bazı mesleki beceriler kazandırılmaya çalışılmıştır. Örneğin özellikle 18 yaş üstü kız öğrencilere makarna, çorba yapma gibi basit yemek uygulamaları öğretilmiştir. Yine bununla beraber ev temizleme alışkanlığı öğretilerek bu çocukların aileleri de olmadan hayatlarını idam ettirmeleri amaçlanmıştır. Aynı zamanda erkek çocuklara basit mesleki beceriler kazandırılarak kendi geçimlerini sağlamaları hedeflenmiştir. Örneğin el koordinasyonu sağlam olan fakat yürüme engelli bir öğrenci galoş yapımını öğrenerek bir firmayla anlaşmış ve galoş yaparak kendi geçimini sağlamaya başlamıştır. Yine bazı erkek çocuklarına basit ahşap oyma ve boyama teknikleri öğretilerek küçük atölyelerde iş bulma imkânları elde etmişlerdir. Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu'nun açıldığı günden beri iş eğitim okulu, iş eğitim merkezi ve uygulama okullarında verilen eğitimleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- Galoş yapma
- Sabun yapma
- Ahşap oyma – boyama
- Keçe yapımı
- Örgü
- Takı Tasarımı

- Çömlek Yapımı
- Dikiş – Nakış
- Pasta – börek yapımı

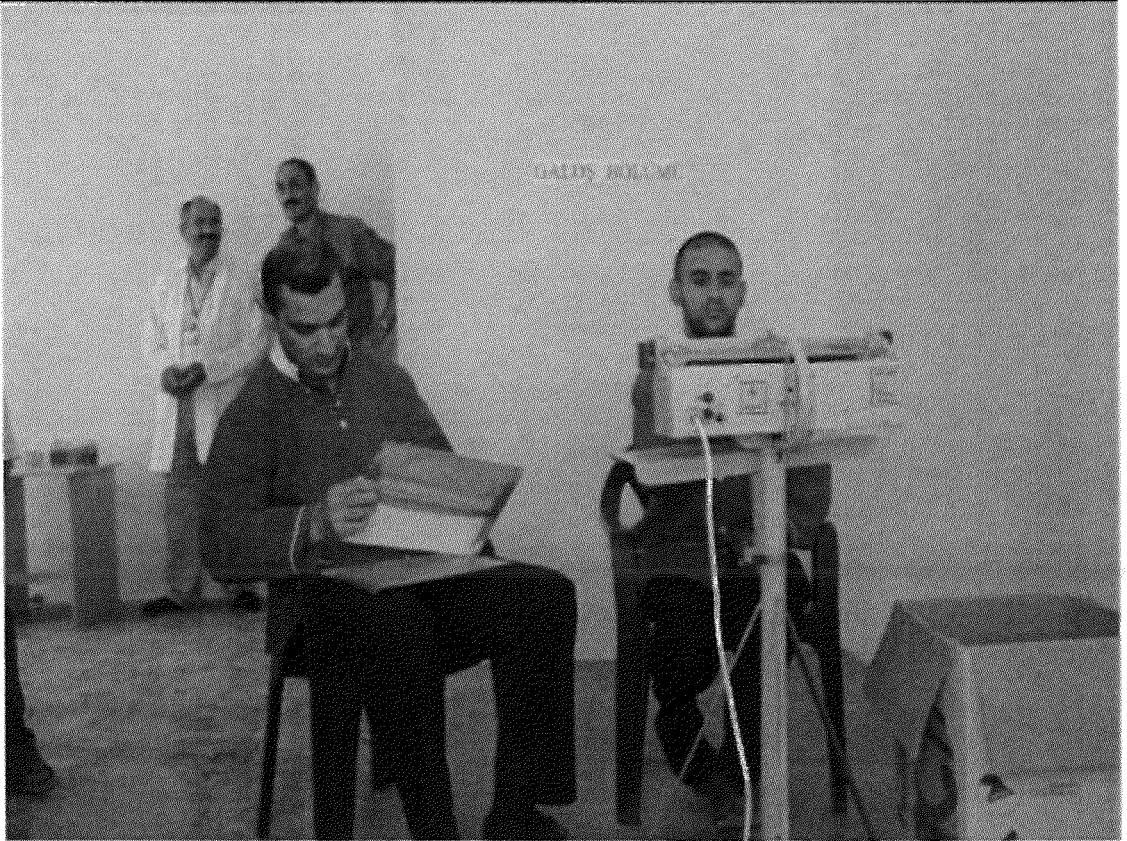
Kurum sahibi Aysel Akar’la yapılan görüşmede şunları ifade etmiştir: *“Öğrencilerimizin ailelerinin genelinin gelir düzeyi oldukça düşük ve ailelerin en büyük düşüncesi kendilerine bir şey olursa bu çocukların hayatlarını nasıl idam ettireceklerine dair endişeleridir. Bizler bu uygulamalarla öğrencilerimize hem birer beceri hem de meslek kazandırıyoruz. Onlara balık vermektense balık, tutmayı öğretiyoruz. Nitekim buraya geldikleri zaman süpürge tutmasını bile bilmeyen kızlarımıza ev temizleme, yemek yapma davranışlarını kazandırdık. Çoğu kız öğrencimiz yaptıkları basit takıları satarak ve ördükleri kazaklarla geçimlerini sağlamaya başladı. Özellikle erkek öğrencilerimizden hafif engeli bulunanlara bu kurslar ciddi manada fayda göstermiş ve elde ettikleri becerilerle hafif işlerde çalışıp para kazanmaya başlamışlardır. Bu durum aileleri mutlu ederken öğrencilerimizde de öz güven oluşturmuştur. Bu okula gelmeden önce evden dahi dışarı çıkmayan çocuklarımız burada sevgi ve hoşgörü ile kendileri ile barışmış ve çevrelerine de uyum sağlamışlardır.”* (Aysel Akar, görüşme)

Öğrenciler tarafından iş eğitim merkezi bölümünde üretilen ürünlerin pazarlanması da amaçlanmakta olup, yapılan çalışmalar kermeslerde sergilenerek satışa sunulmaktadır.

Okul içerisinde velilerle yapılan görüşmeler ve öğrencilerin duyguları ise aslında bu mesleki çalışmaların ne derece önemli olduğunu göstermektedir. Aileler temel ihtiyaçlarını bile karşılamakta zorluk çektikleri çocuklarının bu çalışmalarına inanamadıklarını ifade etmiş; hatta ilk zaman çoğu veli, çocuklarının yaptıkları çalışmaları izleyerek bu gelişmelere ikna olmuşlardır. Öğrencilerin mutlulukları ise tarif edilemez bir hale dönüşmüş, kendilerine olan güvenleri artmış, hayata farklı bir gözle bakmaya başlamışlardır. Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu’nda yapılan bazı çalışmalar şu şekilde fotoğraflarda gösterilmiştir:

Ek 1- Halı-Kilim Dokuma alışması Yapan ğrenciler

Ek 2-Galoş Yapan ğrenciler

Ek 3: Ebru alışmaları

Ek 4- Takı alışmaları

Ek 5- Ahşap- Oyma Çalışmaları

Ek 6- Ahşap Oyma Çalışmaları

Ek 7- Ahşap Oyma Boyama Çalışmaları

Ek 8- Bahçe Düzenleme Çalışmaları

Ek 9- Bahçe Düzenleme Çalışmaları

3.4. KURUMA KAYIT KABÜL ve KURUMA KAYDOLMAK İSTEYEN ÖĞRENCİNİN RAPOR ALMA- YENİLEMESÜRECİ

Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine öğrencilerin kaydı “*Özürlü Birey Modülü*” üzerinden yapılır. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerine kayıt olacak özürlü bireylerden veya veli/ vasilerinden;

- T.C. kimlik numarası,
- Rehberlik ve araştırma merkezi tarafından verilecek özel eğitim değerlendirme kurul raporu ile özel eğitim değerlendirme kurulu eğitim planı,
- Bireyin varsa geçmiş eğitim yaşantısıyla ilgili gelişim ve BEP dosyası ile etkinlik örneklerini içeren son belge ve bilgiler,
- İki adet fotoğraf istenir (Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği, Resmi Gazete, 18.05.2012).

Rehabilitasyon merkezleri ve özel eğitim kurumlarında eğitim almak isteyen öğrenciler bir dizi “*rapor alma*” süreci yaşamaktadır. Bu aşamaları şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1- Engelli birey önce devlet hastanesinde psikolog ve psikiyatristlerin incelemesine tabi tutulur. Bu incelemelerin doğrultusunda psikolog ya da psikiyatrist bireyi “*heyet incelemesi*” ne sevk eder. Uzmanların bulunduğu bu kuruldun %40 ve üzeri özür durumuna sahip olan öğrenciler RAM (Rehberlik Araştırma Merkezi)’a yönlendirilir.
- 2- Devlet hastanesinde %40 ve üzeri engel raporunu alan birey ikinci aşamada RAM’a gelerek burada bulunan görevliler (psikolog, özel eğitim uzmanı, çocuk gelişimi) tarafından yeniden incelemeye tabi tutulur. Bu aşamada RAM’da öğrencinin zihinsel yeter ve yetersizliklerine göre rapor verir. Bu rapor herhangi bir özel eğitim kurumunda eğitim almasına onay veren yönde olduğu gibi, hastane raporuna rağmen herhangi bir özel eğitim kurumunda eğitim almaması yönünde de olabilmektedir. Buradan da anlaşılacağı üzere bireyin bir özel eğitim kurumunda eğitim almasına karar veren merci Rehberlik Araştırma Merkezleri’dir. RAM, öğrencilerin engellilik durumlarına göre onlara 6 ya da 1 yıllık süreyi kapsayan rapor verir ve “*Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı*” hazırlar. Aile bu rapor doğrultusunda çocuğunu istediği bir özel eğitim kurumuna ya da devlet özel eğitim merkezine kaydeder.

Devlet hastanesinde heyetten %40 ve üzeri engelli raporu alanlar bu raporlarıyla RAM’a başvuruyor. Rehberlik Araştırma Merkezi bireyin engellilik durumuna göre 6 aylık, 1 yıllık çok nadir de olsa 2 yıllık rapor veriyor. Rapor bitimi süresinden 1 ay önce, aile yeniden engelli çocuğuna rapor alma sürecinde başa dönüyor (Şefik Demirörs, görüşme).

3.5. REHBERLİK ARAŞTIRMA MERKEZİ’NDEN ALINAN RAPOR VE BİREYLERE VERİLEN DESTEK EĞİTİM PLANI ÖRNEKLERİ

Hastane doktorları tarafından %40 ve üzeri engeli bulunan bireyler Rehberlik ve Araştırma Merkezleri’ne yönlendirilir. Burada özel eğitim uzmanları tarafından yapılan “*Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucuna*” göre 286 Sayılı TTKB Kararı

ile “Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı” doğrultusunda modüller belirtilmektedir. Ve bu modüllerde bireye kazandırılacak amaçlar belirtmiştir. Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu arşivinde yer alan iki öğrenci Özel Eğitim ve Değerlendirme Kurulu Raporu ve detayları şu şekildedir:

3.5.1. Selçuklu Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Tarafınca Verilen Rapor Örneği

Öğrencinin Adı Soyadı: -

Raporun Verildiği Kurum: Selçuklu Rehberlik Araştırma Merkezi

Engel Oranı: Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Önerilen Özel Eğitim Hizmeti: 26/12/ 2008 tarih ve 286 sayılı TTKB Kararı ile Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı doğrultusunda,

Dil, konuşma ve alternatif iletişim becerileri

Toplumsal yaşam becerileri

Modüllerini içeren destek eğitimi program(lar)ından yararlanması.

Karar: Öğrencinin Adı Soyadı: -

Raporun Verildiği Kurum: Selçuklu Rehberlik Araştırma Merkezi

Engel Oranı: Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Karar: Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen bireye önerilen destek eğitim programı ve ekteki eğitim planında yer alan ihtiyaçları doğrultusunda **1 yıl** süre ile **Bireysel ve Grup** destek eğitiminden yararlanmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerileri

Görsellerden yararlanarak ihtiyaçlarını ifade eder,

İşaretlerden yararlanarak ihtiyacı olan nesneyi ifade eder,

Sesin yönünü bulur,

Sesin kaynağını bulur,

Adı söylendiğinde bakar,

Konuşana dikkatini yönelttiğini jest, mimik ve hareketlerle gösterir,

Bilgiyi reddeder,
Hizmeti reddeder,
Nesnelerin reddeder,
Tek sözcük kullanarak gereksinimlerini ifade eder,
Jest ve işaretlere dayalı olarak gereksinimlerini ifade eder,
İki ve daha fazla heceden oluşan sözcükleri taklit eder,
Tek heceli sözcükleri taklit eder,
Yüz hareketlerini taklit eder,
Küçük kaslarla gerçekleştirilen davranışları taklit eder,
Tek heceli sözcükleri taklit eder,
Nesne kullanılmaksızın gerçekleştirilen büyük kas davranışlarını taklit eder,
Nesnelerle yapılan büyük kas davranışlarını taklit eder,
Sözel olmayan yönergeleri yerine getirir,
İki ve üç basamaklı sözel yönergeleri yerine getirir.
Tek basamaklı basit sözel yönergeleri yerine getirir,
Resim üstünde istenen nesneyi gösterir,
Farklı resimler arasından ismi söylenen nesneyi gösterir.

Toplumsal Yaşam Becerileri

Gerektiğinde reddetme davranışı gösterir,
Karşısındaki kişilerin ifade ettiği duygulara uygun tepki verir,
Bilgi almak için sorular sorar,
Serbest zamanını ilgileri doğrultusunda değerlendirir,
Günlük işlerin gerektirdiği farklı durumlara uygun söz kalıplarını kullanır.

İhtiyaçları: 1- Birey için karar verilen Destek Eğitim Programındaki modüllerden *Amaçlar* bölümünde seçilmiş olan kazanımların öncelikli olarak kazandırılması, 2- Bireye verilen program dahilinde aileye; bireyin yetersizliği, bireyin

eğitimine nasıl katkıda bulunacağı, evde yapılacak tekrarlar ve yasal haklarıyla ilgili rehberlik çalışması yapılması.

Amaçlar:

Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerileri

Grup içi oyunlarda rol alır,
Görsellerle desteklenen olayları anlatır,
Gördüğü ve yaşadığı olaylarla ilgili bilgi verir,
Üç ve daha fazla sözcük içeren cümleler kullanarak gereksinimlerini ifade eder,

İki sözcüklü cümlecikler kullanarak gereksinimlerini ifade eder,

İletişim sürdürür,

İletişim başlatır,

Kurallı oyunları sürdürürebilmek için sıra alır.

Toplumsal Yaşam Becerileri

Başlıca meslekleri tanır,

Toplu taşıma araçlarında uyulması gereken kurallara uyar,

Alışveriş yapılan yerlerde uyulması gereken kurallara uyar,

Lokantada uyulması gereken kurallara uyar,

Sinema, tiyatro gibi yerlerde uyulması gereken kurallara uyar,

İletişimde bulunduğu kişilere karşı hoşgörölü ve anlayışlı olmaya dikkat eder.

3.5.2. Karatay Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü Tarafınca Verilen Rapor Örneği

Öğrencinin Adı Soyadı: -

Raporun Verildiği Kurum: Karatay Rehberlik Araştırma Merkezi

Engel Oranı: Orta Düzeyde Zihinsel Yetersizlik

Önerilen Özel Eğitim Hizmeti: 26/12/ 2008 tarih ve 286 sayılı TTKB Kararı ile Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı doğrultusunda,

Türkçe,

Matematik,

Karar: Yukarda kimlik bilgileri belirtilen bireye önerilen destek eğitim programı ve ekteki eğitim planında yer alan ihtiyaçları doğrultusunda **6 ay** süre ile **Bireysel** destek eğitiminden yararlanmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

Matematik

Geometrik şekilleri çizer,

?0? doğal sayısını kavrar,

Nesneleri az ve çok olma durumuna göre ayırt eder,

Nesneleri büyüklüklerine göre sıralar,

Nesneleri küçük ve büyük olma durumlarına göre sıralar,

Nesneleri büyüklüklerine göre sıralar,

Nesneleri uzun ve kısa olma durumuna göre ayırt eder,

Nesneleri uzunluklarına göre sıralar,

Nesneleri kalın ve ince olma durumuna göre ayırt eder,

Nesneleri kalınlıklarına göre sıralar,

Nesneleri, bir nesnenin içinde ve dışında olma durumlarına göre ayırt eder,

Nesneleri, bir nesnenin önünde ve arkasında olma durumuna göre ayırt eder,

1?9 arasındaki doğal sayıları kavrar,

Nesneleri ağır ve hafif olma durumuna göre ayırt eder,

Nesneleri boş ve dolu olma durumuna göre ayırt eder,

Nesneleri, bir nesnenin sağında, solunda ve arasında olma durumuna göre ayırt eder.

Türkçe

El ve göz koordinasyonu sağlar,

El, parmak çalışmalarında kas kuvveti ve koordinasyonunu geliştirici taklidi hareketler yapar,

Yazıda kullanılan araç gereçleri tanır,

Yazı araç gereçlerini kullanır,

Yazı araç ve gereçlerini temiz ve düzenli kullanmaya özen gösterir,

Sözel yönergelere uyar,

Sözcükleri doğru kullanır,

Görsel uyaran verildiğinde tepki verir,

İşitsel uyaran verildiğinde tepki verir,

El, parmak çalışmalarında kas kuvveti ve koordinasyonu sağlar,

Temel çizgiler çizer.

İhtiyaçları: 1- Birey için karar verilen Destek Eğitim Programındaki modüllerden *Amaçlar* bölümünde seçilmiş olan kazanımların öncelikli olarak kazandırılması, 2- Bireye verilen program dahilinde aileye; bireyin yetersizliği, bireyin eğitimine nasıl katkıda bulunacağı, evde yapılacak tekrarlar ve yasal haklarıyla ilgili rehberlik çalışması yapılması.

Amaçlar:

Matematik

Geometrik şekilleri ayırt eder,

Rakamlar yazar,

Beşer ritmik sayar,

Birer ritmik sayar,

Nesneleri yüksekte ve alçakta olma durumuna göre ayırt eder,

Nesneleri, bir nesnenin üzerinde ve altında olma durumuna göre ayırt eder,

Nesneleri, bir nesnenin uzağında ve yakında olma durumuna göre ayırt eder.

Türkçe

Seslerden heceler oluşturur,

Hecelerden kelime oluşturur,

Sesleri ayırt eder. (Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu 2008 yılına ait arşiv belgeleri)

3.6. KURUMDA BULUNMASI GEREKEN ZORUNLU PERSONEL

Özel eğitim kurumlarında personel görevlendirilmesi 18.05.2012 tarihinde yayınlanan Resmi Gazete’de Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliğince şu şekilde belirtilmiştir:

Madde 7- (1) özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre aşağıda belirtilen personel görevlendirilir.

a) Özel eğitim okullarında;

1)Kurum müdürü

2)Kontenjanı 100 den fazla okullarda müdür yardımcısı,

3)Aynı kurucuya ait birden fazla özel öğretim kurumu bulunması durumunda, isteğe bağlı genel müdür ve genel müdür yardımcısı,

4)Okulun seviye ve türüne uygun sınıf ve branş öğretmeni,

5)Bakanlıkça belirlenen destek eğitim programlarını uygulayacak zorunlu özel eğitim personeli,

6)Rehber öğretmen veya psikolog görevlendirilir.

b) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde;

1)Kurum müdürü,

2)Kontenjanı 100 den fazla okullarda müdür yardımcısı,

3)Aynı kurucuya ait birden fazla özel öğretim kurumu bulunması durumunda, isteğe bağlı genel müdür ve genel müdür yardımcısı,

4)Bakanlıkça belirlenen destek eğitim programlarını uygulayacak zorunlu özel eğitim personeli,

5)Rehber öğretmen veya psikolog görevlendirilir. Ayrıca isteğe bağlı olarak sosyal hizmet uzmanı veya sosyal çalışmacı ile ihtiyaç duyulan diğer personel de görevlendirilir.

Özel Atak Aday Özel Eğitim Merkezinde 2013 yılı itibari ile şu şekildedir:

- Psikolog
- PDR
- Özel Eğitim Uzmanı
- Özel Eğitim Sınıf Öğretmeni
- Çocuk Gelişimi Uzmanı
- Okul Öncesi Öğretmeni
- Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmeni
- Fizyoterapist
- İş eğitim Öğretmenleri
- Branş Öğretmenleri

3.7. KURUMDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLER VE GÖREVLERİ

Özel eğitim okulları ile özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde Milli Eğitim Bakanlığı Özel Öğretim Kurumları Yönetmeliği hükümlerine göre kurumlarda bulunması gereken öğretmenler ve görevleri şu şekildedir:

3.7.1. İşitme, Görme veya Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmenlerinin Görevleri

Madde- 8) İşitme, görme veya zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin görevleri şunlardır:

- a) BEP’te alanıyla ilgili gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanıp uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak,

- b) BEP'ten alanıyla ilgili uygulama ve değerlendirme yapmak,
- c) Özürlü bireylerin eğitim performanslarını ve yetersizlik türünü dikkate alarak eğitimleri sırasında kullanılmak üzere alanıyla ilgili gerekli materyalleri hazırlamak,
- d) Kurumdaki aile eğitimi ve danışmanlığı çalışmalarına katılmak, sınıftaki bireylerin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını psikolog veya rehber öğretmenle birlikte planlamak ve yürütmek,
- e) Özürlü bireylere destek eğitim hizmeti sağlamak ve eğitim performansları doğrultusunda bireylerin uygun okul ve kuruma yönlendirilmesinde BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak,
- f) Kuruma devam eden bireylere diğer kurum ve kuruluşlarda hizmet veren uzman ve öğretmenlerle eş güdümü sağlamak,
- g) Özürlü bireylerin yetersizliklerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin tedbir almak,
- h) Özürlü bireylerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitim vermek,
- i) Görev tanımında belirtilen görevlere benzer diğer görevleri yapmak.

3.7.2. Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Öğretmeninin Görevleri

Madde 9- (1) Kurumda görevli olarak çocuk gelişimi ve eğitimi öğretmenin görevleri şunlardır:

- a) BEP'te alanıyla ilgili gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanıp uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak,
- b) BEP'ten alanıyla ilgili uygulama ve değerlendirme yapmak,
- c) Özürlü bireylerin eğitim performanslarını ve yetersizlik türünü dikkate alarak eğitimleri sırasında kullanılmak üzere alanıyla ilgili gerekli materyalleri hazırlamak,
- d) Özürlü bireyleri fiziki, zihinsel ve sosyal gelişim bakımından incelemek ve yaş düzeylerine uygun gelişimlerini değerlendirmek,

- e) Özürlü bireylere destek eğitim hizmeti sağlamak ve eğitim performansları doğrultusunda bireylerin uygun okul ve kuruma yönlendirilmesinde BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak,
- f) Özürlü bireylerin gelişim ve eğitimini izlemek, beklenen gelişimi gösteremeyenler için ilgili meslek elemanlarıyla iş birliği yapmak, alanıyla ilgili konularda ailelere ve öğretmenlere rehberlik etmek,
- g) Kuruma devam eden bireylere diğer kurum ve kuruluşlarda hizmet veren uzman ve öğretmenlerle eş güdümü sağlamak,
- h) Kurumdaki diğer meslek elemanlarıyla ekip çalışması yapmak ve görevlerine ilişkin kayıtları usulüne uygun şekilde tutmak,
- i) Kurumdaki aile eğitimi ve danışmanlığı çalışmalarına katılmak, sınıfındaki bireylerin ailelerine yönelik aile eğitimi çalışmalarını psikolog veya rehber öğretmenle birlikte planlamak ve yürütmek,
- j) Görev tanımında belirtilen görevlere benzer diğer görevleri yapmak.

3.7.3. Okul Öncesi Öğretmenin Görevleri

Madde 10- (1) Okul öncesi öğretmenin görevleri şunlardır:

- a) BEP’te alanıyla ilgili gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanıp uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak,
- b) BEP’ten alanıyla ilgili uygulama ve değerlendirme yapmak,
- c) Özürlü bireylerin eğitim performanslarını ve yetersizlik türünü dikkate alarak eğitimleri sırasında kullanılmak üzere alanıyla ilgili gerekli materyalleri hazırlamak,
- d) Özürlü bireylerin gelişimlerini çeşitli ölçek ve kontrol listeleri kullanarak özel eğitim öğretmenleri ile iş birliği içinde izlemek ve değerlendirmek,
- e) Kurumdaki aile eğitimi ve danışmanlığı çalışmalarına katılmak, sınıfındaki bireylerin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını psikolog veya rehber öğretmenle birlikte planlamak ve yürütmek,
- f) Görev tanımında belirtilen görevlere benzer diğer görevleri yapmak.

3.7.4. Rehber Öğretmen ve Psikologun Görevleri

Madde

- 14- (1) Kurumda görevli rehber öğretmen veya psikologun görevleri şunlardır:
- a) BEP'te alanıyla ilgili gelişim ölçekleri ile ölçme ve değerlendirme araçlarının hazırlanıp uygulanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapmak,
  - b) BEP'ten alanıyla ilgili uygulama ve değerlendirme yapmak,
  - c) Özürlü bireylerin eğitim performanslarını ve yetersizlik türünü dikkate alarak eğitimleri sırasında kullanılmak üzere alanıyla ilgili gerekli materyalleri hazırlamak,
  - d) Kurum rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri programını merkezde uygulanan destek eğitim programına göre hazırlamak, uygulamak ve bu programın uygulanmasında özel eğitim ve rehabilitasyon personeline destek vermek,
  - e) Özürlü bireylerin ilgi alanları, yetenekleri, yeterlilikleri ve iletişim becerileri gibi özelliklerini tanımalarına, kendileri ve çevreleriyle ilgili farkındalık kazanmalarına, temel problem çözme stratejilerini geliştirmelerine, çevreleriyle olumlu ilişkiler kurmalarına daha verimli çalışma alışkanlıkları geliştirebilmelerine, ders dışı etkinliklere katılıma özendirilmelerine; kendileri, çevreleri ve eğitimle ilgili sorunlarını ve güçlüklerini çözebilmelerine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini planlamak ve yürütmek,
  - f) Özürlü bireyleri tanımaya yönelik, rehberlik ve psikolojik danışma biriminde kullanılacak ölçme araçları, doküman ve kaynakları hazırlamak, geliştirmek ve uygulamak,
  - g) Özürlü bireylerin yaşadıkları problem ve güçlüklerin çözümünde diğer eğitim personeli, bireyin anne ve babasıyla iş birliği içinde çalışmalar geliştirmek ve yürütmek,

- h) Öğrencilerinin devam ettikleri okul rehberlik servisleri ve sınıf öğretmenleri ile iş birliği yapmak ve çalışmalarını planlamak,
- i) Özürlü bireylerin bireyselleştirilmiş eğitim programları hakkında alanına uygun değerlendirme ve önerilerde bulunmak,
- j) Eğitim alan özürlü bireylerin anne, baba ve kardeşlerine yönelik psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerini yürütmek veya psikolojik yardım alabilecekleri kurum ya da kuruluşlara yönlendirmek,
- k) Kurum personeline yönelik psikolojik danışma, rehberlik ve destek çalışmalarını planlamak ve yürütmek,
- l) Aile eğitimi ve danışmanlığı programlarında alanı ile ilgili konularda yer almak ve uygulamaya katılmak. Ailelere, özürlü bireylere, sınıf öğretmenlerine ve diğer kurum personeline yönelik hizmet alanına uygun, toplantı, konferans seminer gibi hizmet içi eğitim planı hazırlamak ve uygulamak,
- m) Görev tanımında belirtilen görevlere benzer diğer görevleri yapmak,
- (2) Kurumda psikologun görevlendirilememesi halinde rehber öğretmene haftada yirmi saati geçmemek üzere destek eğitimi görevi de verilebilir.

3.8. OKULUN DENETLENMESİ

Rehabilitasyon merkezleri 3 ayda bir, Özel Eğitim Okulları ise senede bir kere denetlenir. Kurumlar Milli Eğitim Müfettişleri tarafından incelenir, denetleme yapılan konuları şu şekilde özetleyebiliriz:

- Yönetmelikte belirtilen defter ve dosyaların incelenmesi
- Okulun fiziki durumu
- Çocuklara verilen eğitimin ders denetimi
- Gelir- gider evrakları

3.9. OKULUN KÜLTÜREL ve SPOR FAALİYETLERİ

Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu öğrencileri ve öğretmenleri oldukça etkin bir şekilde kültürel faaliyetlerde ve spor etkinliklerinde bulunmaktadır. “*Hayat Engel*

Tanımaz” sloganı ile engelleri birer birer aşmaya çalışıyorlar. Bizlerin mızımızlanarak çıktığı merdivenleri onlar elleri ile mutlulukla aşmaya çalışıyor, tekerlekli sandalyeleri ile koşmaya çalışıyor ve çoğu zaman kocaman bedenlerindeki bebek yaşlarıyla bizlere ders veriyorlar.

Özel Atak Aday Okulu kurdukları “*Aday Spor*” ve üyesi oldukları “*Beyaz Ay Derneği Spor Kulübü*” öğrencileri ile Türkiye ve Dünya Engelliler şampiyonalarına katılmışlardır. Bu şampiyonalarda bisiklet, koşu, gülle atma vb etkinliklerde bulunmuşlardır. Özel Atak Aday öğrencileri okullarında aynı zamanda bisiklet sürme, ata binme, mızrak atma, koşu gibi faaliyetlerle de kendilerini kanıtlamaya çalışmaktadırlar.

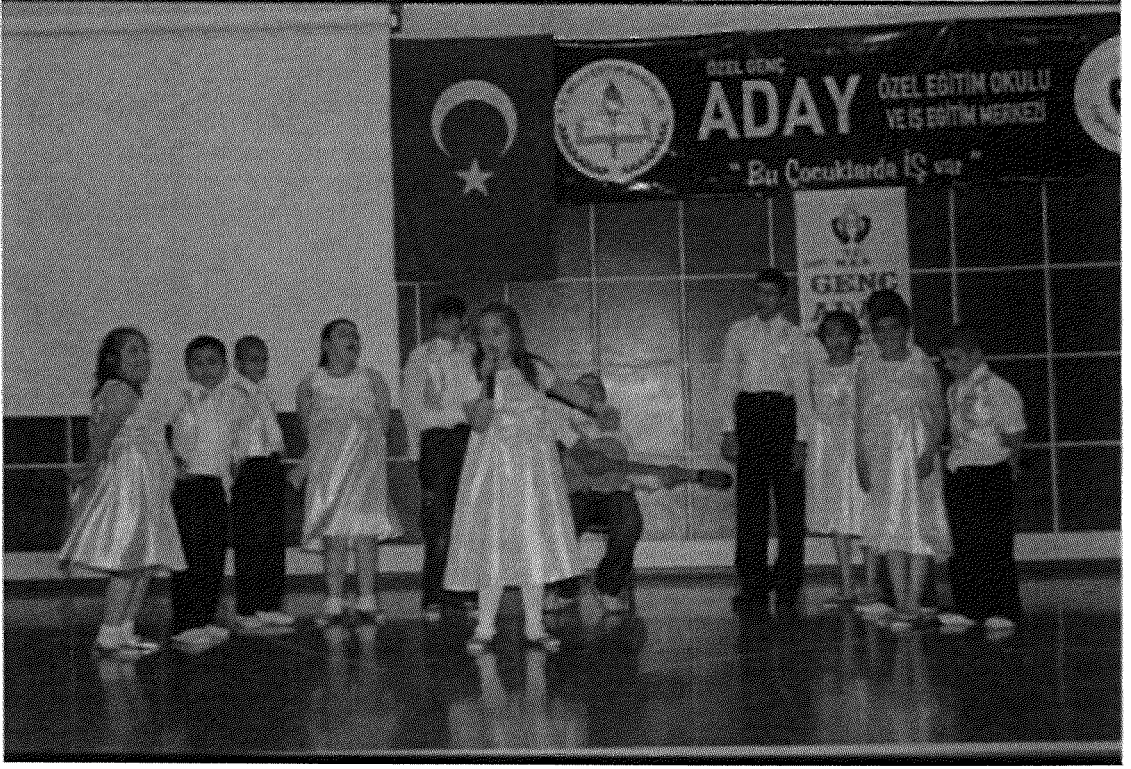
Kültürel etkinliklerle oldukça zengin olan Özel Atak Aday Öğrencileri, 23 Nisan, 18 Mart, 29 Ekim gibi milli bayramları ihmal etmezken, bununla beraber özel günleri de ihmal etmiyor. Bahar şenlikleri, piknikler, tiyatro etkinlikleri gibi faaliyetleriyle hayata tutunmuşlardır.

3.9.1. Kültürel Etkinlikler

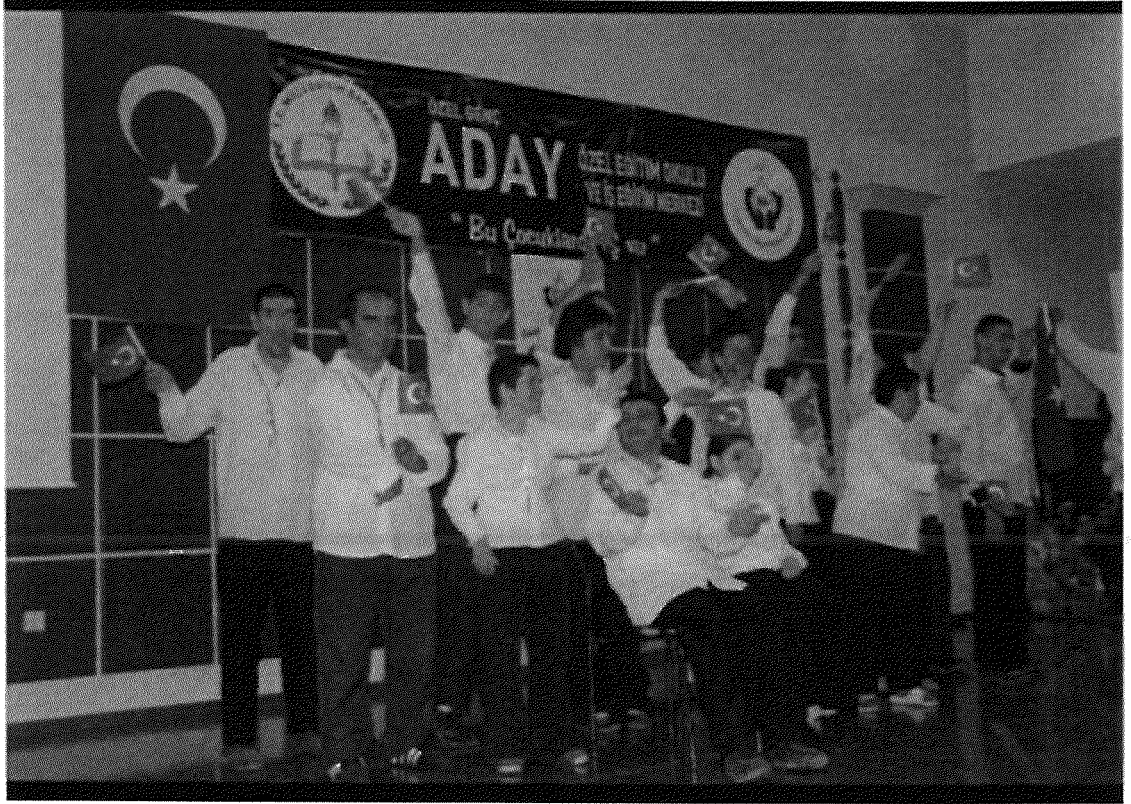

Ek 10- Okul Gecesinde Halay Çeken Öğrenciler

Rehberlik Araştırma Merkezleri'nden alınan bireysel planların içinde sadece Türkçe, matematik vb gibi derslerle alakalı bölümler yer almamaktadır. Bunun yanında öğrencinin sosyalleşmesini amaçlayan, kendine olan güvenini kazandıran kültürel etkinliklere de yer verilmiştir. Bu hedeflerin yanı sıra, kurumun da özverili çalışmaları sayesinde öğrencilere farklı etkinlikler yaptırılmaktadır. Yukarıdaki resimde düzeyleri farklı bazı engelli öğrencilerin halay çektiğini görüyoruz.

Ek 11- Dawn Sendromlu ve Otistik öğrencilerden Oluşan Müzik Grubu

Ek 12- 23 Nisan Kutlamaları

Ek 13- Folklor Grubu

Ek 14- 18 Mart Çanakkale Zaferini Kutlayan Öğrenciler

Ek 15- 18 Mart Çanakkale Zaferi'ni Kutlayan ğrenciler –Temsili Oyun

Ek 16- Tiyatro Etkinliğini İzleyen ğrenciler

Ek 17- Tiyatro Etkinliğini İzleyen Öğrenciler

3.9.2. Spor Etkinlikleri

Ek 18- Basketbol Oynayan Öğrenciler

Ek 19- Beden Eğitimi Dersinde Cirit Atma Dersi Alan Öğrenci

Ek 20- Beden Eğitimi Dersinde Cirit Atma Dersi Alan Öğrenci

Ek 21- 4. Inas (Özel Sporcular Federasyonu) Bisiklet Şampiyonası

Özel Sporcular Federasyonu (Inas)'nun düzenlediği ve bu yıl 4.sü düzenlenen Bisiklet Şampiyonası 24-30 Eylül 2012 tarihleri arasında Konya'da Türkiye, Amerika, Hollanda, Polonya gibi ülkelerin katılımı ile farklı kategorilerde gerçekleşmiştir.

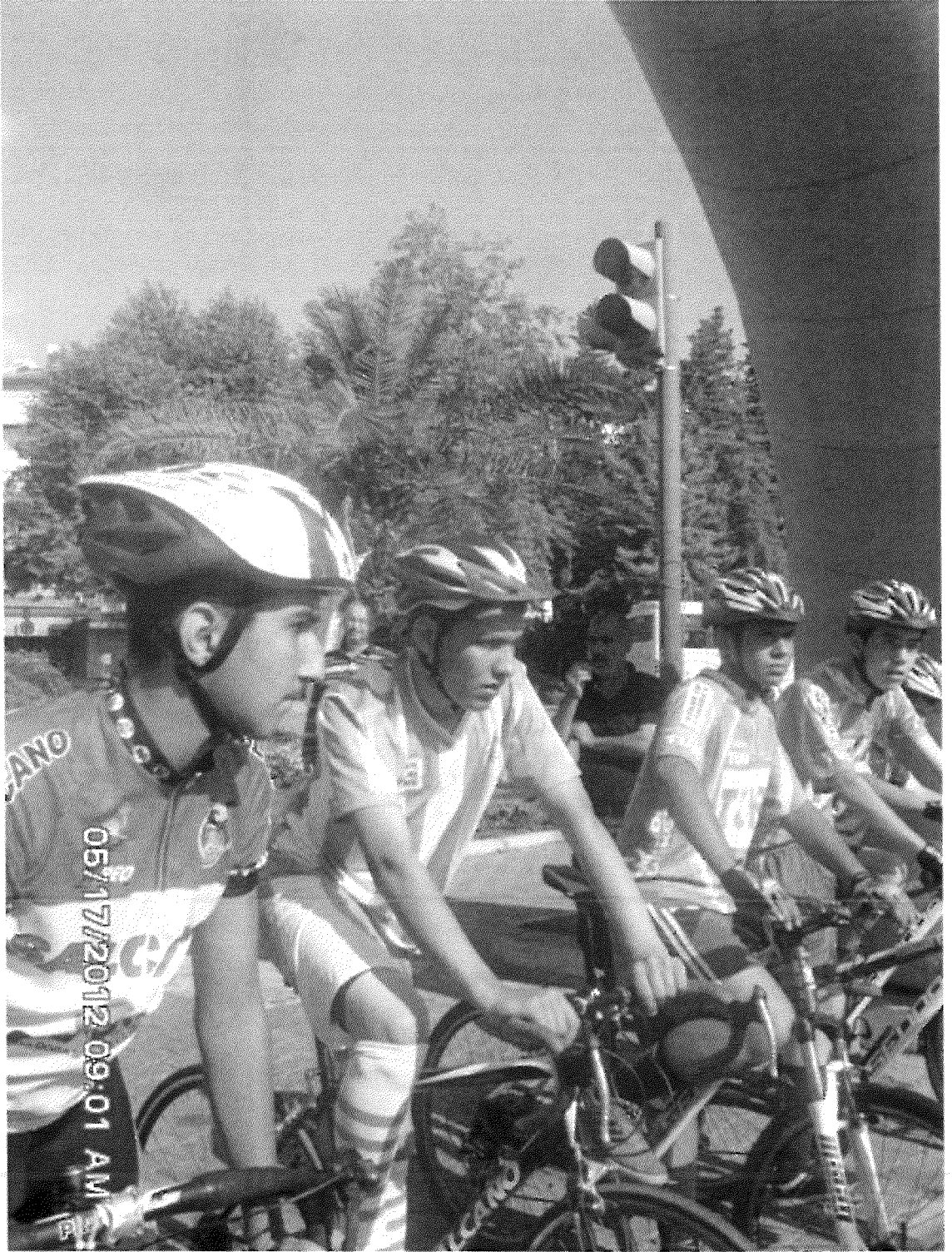
400 m erkek- bayan koşu kulvarında Özel Atak Aday okulu öğrencisi Abdullah Karaca 1. Olmuştur. Yine Özel Atak Aday Özel Eğitim okulu öğrencisi Vesile Ceranaoğlu 2., İstanbul'dan katılan Öznur Uysal 3. Olmuştur (Adnan Yağcı, 10/03/2013).

Ek 22- Türkiye Özel Sporcular Federasyonu 2012 Atletizm Şampiyonası Çorum

Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu'nun düzenlediği Şampiyonası 05-07 Mayıs 2012 Tarihleri arasında Çorum'da gerçekleşmiştir. Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu öğrencisi Tevfik Bağcı 400 m koşu kulvarında 3. Olmuştur.

Ek 23- Türkiye Özel Sporcular Federasyonu 2012 Alanya

Türkiye Özel Sporcular Spor Federasyonu (Tossfed) tarafından Alanya'da düzenlenen bisiklet yarışmasında Hamdi Girgin kategorisinde 3. Oldu.

Ek 24- Türkiye Özel Sporcular Federasyonu 2012 Alanya

Ek 25- Dünya Bisiklet Şampiyonası 2012 Konya

Her yıl düzenlenen Dünya Bisiklet Şampiyonası 2012 yılında Konya'da gerçekleşmiştir. Yapılan yarışlar sonrasında Atak Aday Özel Eğitim Okulu öğrencisi Abdullah Karaca 1. olmuştur.

Ek 25- Dünya Bisiklet Şampiyonası 2012 Konya

3.10. KURUM SAHİBİNİN ÖZEL EĞİTİMLE ALAKALI DÜŞÜNCELERİ VE ÖZEL EĞİTİMDE KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR

Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu sahibi Aysel Akar özel eğitimin(Rehabilitasyon) içinde yaklaşık 20 senedir bulunduğunu ve yaptıkları işin “iyi yönleri” olduğu kadar pek çok “olumsuz yönü” olduğunu ifade etmektedir. Özel Eğitimle alakalı sorunları Aysel Hanım’la yapılan röportajda şu şekilde özetleyebiliriz:

-Özel eğitimin içinde bulunmak, sürekli engelli bireylerle iç içe olmak sizi psikolojik anlamda sarsmıyor mu?

-“Başta zorlanıyorsunuz, üzülüyorsunuz. Onlarda bulunan engellerden dolayı kendinizi suçluyor ve yaşamı sorgulamaya başlıyorsunuz. Merhamet duygunuz daha çok artıyor. Fakat zamanla onlarda bulunan engel size normal gelirken,normal insanlar size farklı gelmeye başlıyor.Bu iş gerçekten fazlasıyla sorumluluk, vicdan ve özveri gerektiren bir saha.”

- Öğrencilerde karşılaştığınız önemli sorunlar oluyor mu?

-“Tabi ki özel gereksinim duyan bu öğrenciler, normal çocuklardan daha farklı bir eğitim ve ilgi istiyor.Onlara uygulanan bireysel eğitim onlara daha çok ilgi ve alakanın sunulmasını sağlıyor.İlaçlarını aksatan ya da gün içinde morali bozulan öğrenciler bazen huysuzluk yapabiliyor, ders etkinliklerine katılmak istemiyor.Bu gibi zamanlarda öğrenciyle konuşularak onu rahatlatma yoluna gidiyoruz.Hatta öğrencilere tenefüs aralarında oyun şarkıları açılarak eğlenmelerine fırsat verilmeye çalışılıyor.”

-Velilerle alakalı yaşadığınız en önemli sıkıntı nedir?

-“Velilerde gördüğümüz en büyük problem çocuklarının engelini kabul etmemeleri. Onları normal bir birey olarak görüyorlar ve çevrelerine de bunu aksettiriyorlar. Çocuk ise bu durumdan olumsuz etkilenmekte.Özellikle bedensel bir kusuru olmayan, sadece anlama güçlüğü çeken çocuklar kendilerine ne normal bireyler arasında ne de kendileri gibi olan arkadaşlarının içinde görebiliyor.Bu da çocukta kimlik karmaşası yaratıyor. Bu yüzden aslında öğrencilere sunulan rehabilite hizmeti velilere de sunulmalı diye düşünüyorum.”

-Özel eğitimde prosedürde karşılaşılan sorunlar nelerdir peki?

-“Aslında bu konuda fazlasıyla sıkıntı yaşıyoruz. Genel olarak bahsedecek olursak örneğin mevzuatların sürekli değişmesi bizleri süreci takip etmemizde bile zorluk yaşamamıza sebep oluyor. Diğer bir sorun öğrencilerin raporlarını yenileme süreci. Hastahane ve Ram arasında mekik dokuyan veliler bu konuda hayli zorlanmakta. Çoğu engelli çocuk ağır durumda örneğin bazıları yürüyememekte ya da farklı bir engeli bulunmakta. Maddi durumları zayıf olan aileler dolmuşlarda ve hastahane köşelerinde zor bir rapor alma süreci yaşamakta. Hastahanelerdeki psikolog kuyruğu ise en üzücü durumlardan bir tanesi. Psikolog ve çocuk psikiyatrisinin az olması süreci tıkayan ve zorlayan en önemli etmenlerin arasında yer almaktadır.”

-Zihinsel engelliler ya da özel eğitim alanında öğretmen bulma konusunda sıkıntı yaşanıyor mu?

-“Bu sadece özel eğitimin değil ülkemizin en önemli eğitim sorunudur. 300 bin öğretmenin dışarıda işsiz gezerken bizim kuyudan iğneyle toprak kazar gibi öğretmen arıyor olmamız oldukça manidar. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde zihinsel engelliler, çocuk gelişimi, okul öncesi ve zihinsel engelliler sertifikası alan sınıf öğretmenlerine kesinlikle ihtiyaç duyulmaktadır. Fakat bu branşlardaki öğretmen sayısının azlığı bizleri oldukça mağdur etmektedir. Sadece sınıf öğretmenlerine sunulan zihinsel engelliler sertifikası yeterli olmamakta, dışarda işsiz dolanan baranş öğretmenlerini kurumlarımızda çalıştıramamaktayız. Bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı acilen çözüm bulmalı ve bu alandaki eğitim sıkıntısını gidermelidir.”

-Son olarak özel eğitimle alakalı eklemek istedikleriniz nelerdir?

-“İnsanlar eğer kendi yaşamlarının içinde herhangi bir engel yoksa engelliğin farkında bile değil. Görememe, işitememe, yürüyememe ya da anlayamamanın ne olduğunu günlük yaşamın içinde farkedemiyoruz. Bu aynı ışıklar gidince, karanlığın içinde kalınca elektriğin kıymetini farketmek gibi bir şey. Engelli bireylerin yaşamlarını anlamak için karanlıkta kalmayı beklememeliyiz. Bizler de birer birey olarak maddi ve manevi olarak onlara yardımcı olmalıyız. Engellerini aşmalarına yardımcı olmak için onlara el uzatmalıyız.” (Aysel Akar, Görüşme).

3.11. ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU ÖĞRENCİ VELİLERİ İLE YAPILAN RÖPORTAJLAR

Engelliliği doğum öncesinde ya da doğum sonrasında tetikleyen pek çok etmen bulunmakta. Hiç kimse ilerde bir trafik kazası geçirip tekerlekli sandalyeye mahkum olacağını düşünemez, düşünmek istemez. Ya da engelli bir çocuk doğuracağını aklından bile geçirmez. Sağlıklı doğan bir bebeğin havale geçirip engelli olacağını kimse kendisine yakıştıramaz. Bu tarz olaylar başkalarının başına gelmişse bizlerin de başına gelebilir. Bu duyguları anlaması ya da hissetmesi çok zor; ama bu duyguları yaşayan kişilerin duygu ve düşünceleri, rehabilitasyon hizmetinden aldıkları faydaları şu şekilde özetleyebiliriz:

3.12. ÖZEL ATAK ADAY ÖZEL EĞİTİM OKULU'NUN MİSYONU VE VİZYONU

Misyonu

Özel eğitim hizmeti gerektiren bireylerin eğitsel ve sosyal gelişimlerini destekleyerek, geliştirilen programlarla, en az sınırlandırılmış ortamlarda, özel öğretim yöntem ve araç gereçleri kullanarak, üst öğrenime, iş/meslek alanlarına hazırlanmalarını, topluma uyumlarını, bağımsız yaşam becerileri kazanmalarını ve üretken olmalarını sağlamaktır.

Vizyon

Hayat boyu öğrenmenin uzantısı olarak tüm bireylerin kendisini gerçekleştirmesi için, eğitimde, üstün kalitede rehberlik ve psikolojik danışma hizmeti almaları ile eğitim sistemi içindeki özel gereksinimli olan bireylerin tüm gelişim alanlarında ilerlemeleri için aktif ve enteraktif eğitim ortamlarını sağlamaktır.

3.13. SONUÇ VE ÖNERİLER

Eğitimde fırsat eşitliği, demokratik toplumların en temel koşullarından biridir. Özel gereksinimli bireylere kendi bireysel gelişimlerini ve yeteneklerini geliştirecek, yaşamlarını daha nitelikli hale getirecek yaşam standartlarının oluşturulabilmesi için özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetlerinin sunulması büyük bir önem arz etmektedir. Bu doğrultuda dünyadaki gelişmelerle birlikte ülkemizde de son yıllarda rehabilitasyon alanının da önemli atlımlar sağlanmıştır.

Anayasamızın 42. ve 61. Maddeleri “*özel eğitime gereksinim duyan bütün bireylerin engel durumuna bakılmaksızın özel eğitimden yararlandırılması ve topluma yararlı bireyler haline getirilmesi*” için tüm tedbirlerin alınmasını görev olarak vurgulamaktadır. Bu anayasal vurgulama doğrultusunda çeşitli kanun ve yönetmeliklerle özel eğitim ve rehabilitasyon hizmetleri düzenlenmiş, yasal mevzuatla kimlerin özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinden yararlanılabileceği belirlenmiştir.

“*Özürülüler Kanunu*” ile özel eğitim hizmetleri Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu’na bağlı olan rehabilitasyon merkezleri 2006-2007 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığı’na geçmiştir. SHÇEK ve MEB mevzuatlarına göre özel eğitim kursları ve rehabilitasyon merkezlerinde zihinsel, fiziksel, dil ve konuşma, yaygın gelişimsel bozukluk, dikkat eksikliği ve hiperaktifite, özgül öğrenme güçlüğü çeken bireyler eğitim görmektedir. Hastaneler tarafından tıbbi tanılamaları ve Rehberlik Araştırma Merkezleri (RAM) tarafından eğitimsel tanılamaları yapılan engelli bireyler, ailelerinin tercih ettikleri rehabilitasyon merkezlerine kayıt olmaktadır. Özel eğitimde bütüncül yaklaşım ve ekip çalışması en önemli unsurdur. Doğru tanılama, nitelikli eğitim ve ailenin sürece bilinçli bir şekilde verdiği destek başarıya ulaşmada etkili olacaktır.

Türkiye, Sosyal bir devlet olarak engelli bireylerimize özel eğitim imkânını sunmaktadır. Burada bilinmesi gereken en önemli unsur özel eğitim alması belgelenen bireylerin masraflarının Milli Eğitim Bakanlığı tarafından karşılanmasıdır.

Özürülü bireylerin Orta Çağ Avrupa’sında cadı diyerek yakıldığı ve öldürüldüğü dönemlerde, Osmanlı Devleti ve onun öncesinde engelli bireylerin kuş ve ney sesleri ile iyileştirilmeye çalışıldığını görmekteyiz. Nitekim Cumhuriyet’in kurulması ile beraber eğitime önem verilmiş, yapılan Milli Eğitim Şura’larında özel eğitimle ilgili kararlar alınmıştır. Günümüze doğru yaklaştıkça engelli bireylerin eğitimleri ve diğer hakları yasalarla güvence altına alınmış, bu alanda pek çok çalışma yapılmıştır.

90’lı yıllarda Konya’da kurulmaya başlayan rehabilitasyon merkezleri Konya halkına hizmet vermeye başlamıştır. İşte bunlardan birisi olan “*Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu- Rehabilitasyon Merkezi*” İş Eğitim Merkezi ve İş Eğitim Uygulama Okulu ile ülkemizde ve Konya’da ilk ve tek Özel Eğitim Okulu olma unvanına sahip olmuştur. Rehabilitasyon merkezlerinden farklı olarak bu birimin dışında, İş Eğitim

Merkezi ve Uygulama Okulu ile büyük yaş grubu öğrencilere mesleki beceriler kazandırmayı hedeflemiştir. Öğrencilere bireysel raporlarında belirtilen eğitimin dışında, bu öğrencilere yeterlilik ve becerileri oranında yemek yapma, takı tasarımı, örgü işleri, temizlik, bahçe temizliği, çiçek ekimi, galoş yapımı, mum yapma, keçe sanatı, ahşap oyma ve boyamacılığı, sabun yapma gibi pek çok beceri kazandırılmaya çalışılmaktadır. Bu becerileri kazanan öğrencilere çeşitli olanaklar sağlanarak iş bulmalarına yardımcı olunmuş, cüzi miktarda da olsa para kazanmaları sağlanmıştır. Özel eğitime başlamadan önce evden dahi çıkmayan bu bireyler kendilerine sunulan sevgi ve hoşgörü ortamında hem sosyalleşmiş hem de farklı beceriler elde ederek para kazanmaya başlamışlardır.

Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu, donanımlı binası, güler yüzlü ve deneyimli personeli sayesinde 2007 yılından beri Konya’da engelli bireylere hizmet vermektedir. 2013 yılı itibariyle 46 kurumda Konya’da, Konya halkına hizmet etmeye devam etmektedir.

Engelli bir birey olarak bu dünyaya gelmek nasıl bir duygu bunu bilemeyiz. Göremeyen, işitemeyen, konuşamayan, yürüyemeyen ve zihinsel geriliği olan bireylerin hisleri empati kurularak ne kadar hissedilir bilinmez; ama bilmemiz gereken önemli şey onlar eksiklikleri ile bu dünyaya gelmiş olsalar bile onların yaşamlarının “*engel tanımaz*” olarak devam etmesi gerektiğidir. Hem birey hem de toplum olarak engelli vatandaşlarımıza yardımcı olmalıyız.

KAYNAKÇA

Akçamete, Gönül (2009). *Genel Eğitim Okullarında Özel Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*. Ankara: Kök Yayıncılık.

_____ (1991). *Çok Engelli Çocuklar*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. c.24. S.1. s.s.145-150.

Akçin, Nur (2002). *Engelli Çocukları Konuşmaya Cesaretlendirmek İçin Hikaye Okuma*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi. S.23. s.s.1-17.

Akyüz, Yahya (2006). *Türk Eğitim Tarihi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Arı, Ramazan (2005). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayınları.

Başaran, İ.Ethem (1994). *Eğitim Psikolojisi- Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Baymur, Feriha (1983). *Genel Psikoloji*. İstanbul: İnkılap ve Aka Yayınevi.

Bıyıklı, Latife (1989). *Özürlü Çocuk Toplum ve Aile*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. c.22. S.2. s.s.633-641.

Binbaşıoğlu, Cavit (1995). *Türkiye 'de Eğitim Bilimleri Tarihi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Bloom, Benjamin, çev: D. A. Özçelik (1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. Ankara: M.E.B Basımevi.

Çağlar, Doğan (1979). *Geri Zekalı Çocuklar ve Eğitimleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları. No: 82.

Enç, Mithat (1972). *Görme Özürlüler, Gelişim Uyum ve Eğitimleri*. Ankara: Sevinç Matbaası.

_____ (1982). Talihsiz Özel Eğitim. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. S.7. s.s.3-5.

Ergün, Mustafa (1994), *Eğitim Sosyolojisine Giriş (Eğitim ve Toplum)*. Ankara: Ocak Yayınları.

Eripek, Süleyman (1993). *Zihinsel Engelli Çocuklar*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları. No: 668.

_____ (1996). *Zihinsel Engelli Çocukların Tanımı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. C.6. S.2. s.s.3

Eripek, S. ve Vuran S (1996). *Zihinsel Engelli Çocukların İdeal ve Gerçek Benlik Kavramları Arasındaki Farkın Değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. c.6, S.1, ss 53-65.

Ersoy, Özlem,. Neslihan Avcı (2000). *Özel Gereksinimli Olan Çocuklar ve Eğitimleri*. İstanbul: Yapa Yayıncılık.

Gençtan, Engin (1981). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Hür Yayın A.Ş.

Gök, S (1958). *Dünyada ve Türkiye 'de Sağır, Dilsiz Okulları Tarihi ve Eğitim Sistemi*. İstanbul:Hüsütübiat Yayınları.

Gökçe, Feyyaz (2002). Özel Eğitimin Sorunları. *Çoluk Çocuk Dergisi*. S.14.s.s.32.

İçli, S (1978). *Rehabilitasyon*, Türk Ansiklopedisi. Ankara: M.E.B Basımevi. C.27. s.s 261.

Kaptan, Saim (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Ankara: Tekışık Yayıncılık.

Karasar, Niyazi (1982). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Matbaş Matbaacılık.

Kargın, Tevhide (2003). Cumhuriyetin 80. Yılında Özel Eğitim. *Milli Eğitim Dergisi*. S.160. <<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/kutlu.htm>>

Kepçeoğlu, Muharrem (1985). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Kadioğlu Matbaa.

Kılıççı, Yedigâr (1990). *Okulda Ruh Sağlığı*. Ankara: Şafak Matbaacılık.

Küçükahmet, Leyla (2005). *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayınları

Koçer, Hasan Ali (1991). *Türkiye 'de Modern Eğitimin Doğuşumu ve Gelişimi*. İstanbul Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Konya Gazetesi, (01-17 Mart 2007). *Özel Eğitim Ve Raehabilitasyon Uygulamaları*, s.s.8-9.

Konya İl Milli Eğitim Öze Eğitim Bölümü Arşiv Bilgileri, 2006- 2012 Yıllarına Ait Özel Eğitimden Faydalanan Birey Sayısı. Konya: İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Maloney, M.P. ve M.P. Ward (1979). *Mental Retardation in School and Society*. New York.

M.E.B. (18.05.2012). Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği. *Resmi Gazete*. 28296. (21.01.2013).

_____ Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2008). *Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Klavuzu*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

_____ (2007ö). 17. Milli Eğitim Şurası Kararları.

<http://ttkb.meb.gov.tr/duyurular/17sura/sura.htm> (21.01.2013)

_____ (2006). Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Gerektiren Bireyler İçin Evde Eğitim Hizmetleri Yönergesi. *Tebliğler Dergisi*. 2580. (21.01.2013)

_____ (2006). *Özel Eğitim Hizmetleri Tanıtım El Kitabı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.

_____ (18.12.2004). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. *Resmi Gazete*. 1534. (21.01.2013).

_____ (18.01.2000). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. *Resmi Gazete*. 23937.(21.01.2013)

_____ (18.01.2000). Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. *Resmi Gazete*. 23937.(21.01.2013)

_____ (06.06.1997). Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. *Resmi Gazete*. 23011. (21.01.2013).

_____ (1999o). *Onaltıncı Milli Eğitim Şurası: Konuşmalar, Raporlar, Görüşmeler ve Kararlar*. <http://ttkb.meb.gov.tr/duyurular/16sura/sura.htm> (21.01.2013)

_____ (1996n). *Onbeşinci Milli Eğitim Şurası: Konuşmalar, Raporlar, Görüşmeler ve Kararlar*. <http://ttkb.meb.gov.tr/duyurular/16sura/sura.htm> (21.01.2013)

_____ (1993m). *Ondördüncü Milli Eğitim Şurası: Konuşmalar, Raporlar, Görüşmeler ve Kararlar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991j). *Onbirinci Milli Eğitim Şurası: Öneriler, Konuşmalar, Raporlar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991i). *Onuncu Milli Eğitim Şurası: Öneriler, Konuşmalar, Raporlar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991ı). *Dokuzuncu Milli Eğitim Şurası: Öneriler, Raporlar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991h). *Sekizinci Milli Eğitim Şurası: Esaslar, Raporlar, Kararlar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991g). *Yedinci Milli Eğitim Şurası :Çalışma Esasları, Konular ve Kararları*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi

_____ (1991f). *Altıncı Maarif Şurası: Çalışma Programı, Komisyon Raporları, Konuşmalar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991e). *Beşinci Milli Eğitim Şurası: Çalışma Programı, Komisyon Raporları, Konuşmalar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991d). *Dördüncü Milli Eğitim Şurası: Çalışma Programı, Komisyon Raporları, Konuşmalar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991c). *Üçüncü Milli Eğitim Şurası: Çalışma Programı, Raporlar, Konuşmalar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991b). *İkinci Milli Eğitim Şurası: Çalışma Programı, Raporlar, Konuşmalar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1991a). *Birinci Maarif Şurası: Çalışma Programı, Konuşmalar, Lahikalar*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

_____ (1990l). *Onüçüncü Milli Eğitim Şurası: Yaygın Eğitim: Çalışma Programı Raporlar ve Kararlar*. Ankara: Mesleki ve Teknik Öğretim Okulu Matbaası.

_____ (1989k). *Onikinci Milli Eğitim Şurası: Raporlar, Görüşmeler, Kararlar*. Ankara: Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı.

Meriç, Ümit (1996). *Sosyolojik Açıdan Özürlüler*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi. S.8. s.s.269-281.

Naci, Mehmet (1932). *Anormal Çocuk, Ruhi Uzvi ve Tezahürlerle Dereceleri ve Normallerden Ayırma Usulleri*. İstanbul: Tecelli Matbaası.

Özbaykal, Barış (1997). *Özel Eğitim Faaliyet Raporu*. Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları.

Özbey, Çetin (2007). *Özel Çocuklar ve Terapi Yöntemleri*. İstanbul: İnkılap Kitapevi.

Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu Öğrenci Dosyaları, Özel Aday Özel Eğitim Okulu Arşivi.

Özel Aday Özel Eğitim Okulu Yazışma Dosyaları, Özel Aday Özel Eğitim Okulu Arşivi.

Özel Aday Özel Eğitim Okulu Ders Çizelgesi, Özel Aday Özel Eğitim Okulu Arşivi.

Özel Aday Özel Eğitim Okulu Resmi İnternete Sitesi,
<http://www.adayegitim.com/component/content/frontpage.html>

ÖZİ (Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı) (2003). *Rehabilitasyon Bilgi Rehberi.* Ankara: Mine Ajan Matbaacılık.

_____ (2006). *Özürlüler Kanunu ve İlgili Mevzuat.* Ankara: Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı.

Özsoy, Yahya (1990). *Türkiye 'de Özel Eğitim. Eğitim Bilimleri I. Ulusal Kongresi.* Ankara: 24-28 Eylül. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.

Özsoy, Yahya., Mehmet Özyürek, Süleyman Eripek (2002). *Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Özel Eğitime Giriş.* Ankara: Karatepe Yayınları.

Özyürek, Mehmet (1986). *Zihinsel Yetersizlik Gösteren Çocuklarda Özbakım Becerilerinin Kazandırılması.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi. C.1. S 2.

_____ (2004). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı.* Ankara: Kök Yayıncılık.

Sarı, Hakan (2002). *Özel Eğitime Muhtaç Öğrencilerin Eğitimleri ile İlgili Öneriler*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Selçuk, Ziya (2004). *Gelişim ve Öğrenme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Şahin, Semra (2003). *Özel Eğitim Tarihi*. *Özel Gereksinimli Çocuklar ve Özel Eğitime Giriş*. Ataman, Ayşegül (Editör). Ankara: Gündüz Eğitimcilik ve Yayıncılık.

Sucuoğlu, Bülbin., Kargın, Tehhide (2006). *İlköğretimde Kaynaştırma Uygulamaları. Yaklaşımlar, Yöntemler, Teknikler*. Ankara: Morpa Yayıncılık.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (1995). Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Şura Genel Sekreterliği. *Milli Eğitim Şuraları (1939-1993)*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

_____ Resmi Gazete (7 Şubat 2013). Resmi Gazete. *Tebliğler Dergisi*. S.28552. (10.02.2013)

Tüfekçioğlu, Umran (1998). *İşitme Engelliler*. Editör:S. Eripek. *Özel Eğitim*.Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.s.s.107-124.

Yılmaz. Mehmet (2002). *Özel Eğitim Kurumları ve Sorumluları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.

YARARLANILAN İNTERNET SİTELERİ

http://ookgm.meb.gov.tr/mevzuat/ozel_egitim_yonetmelik.pdf (10/01/2013)

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/2580_0.html (10/01/2013)

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/27807_0.html (10/01/2013)

<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/66.html> (10/01/2013)

http://mevzuat.meb.gov.tr/html/27787_1.html (10/01/2013)

<http://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64> (12/01/2013)

<http://www.adayegitim.com/component/content/frontpage.html>

<http://www.meramram.meb.k12.tr/>

<http://karatayram.meb.k12.tr/>

<http://www.adayegitim.com/component/content/article/104.html>

YAPILAN GÖRÜŞMELER

- 1- **Aysel Akar:** Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu sahibi. 22 yıldır özel eğitimin içerisinde, çeşitli kurumlarda müdürlük yapmıştır. Aynı zamanda engelli bireyler adına kurulan “*Beyaz Ay Derneği*” Türkiye il başkanıdır.
- 2- **Adnan Yağcı:** Özel Aday Atak Özel Eğitim Okulu sahibi. 2002’den beri özel eğitimle alakalı çalışmalar içerisinde bulunmuştur. Beyaz Ay Derneği’nin Konya il temsilcisidir.
- 3- **Yusuf Sağır:** Konya İl Milli Eğitim Özel Eğitim Bölümü Daire Şefi.
- 4- **Şefik Demirörs:** Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu Zihinsel Engelliler Sınıf Öğretmeni- Okul Müdürü.
- 5- **Mehmet Emin Botsalı:** Aile ve Sosyal Politikalar Konya İl Müdürü
- 6- **Veli Koç:** Meram Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü
- 7- **Mustafa Durlanık:** Selçuklu Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürü
- 8- **Dede Ali Şenel:** Karatay Rehberlik Araştırma Merkezi Müdürü

EKLER

OKUL BİNASI VE ETKİNLİKLERE AİT RESİMLER

Ek-A 1: Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu Dış Görünüm

Ek-A 2: Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu Dış Görünüm

Ek-A 5: Temsili Askerlik Töreni

Ek-A 6: Temsili Askerlik Töreni

Ek-A 7: Bireysel Eğitim Alan Öğrenci

Ek-A 8: İstiklal Marşı Töreni

ARŞİV VE ÇALIŞMA İÇİN GEREKLİ İZİN BELGELERİ

- ✓ Güçlü Kadro
- ✓ Kaliteli Eğitim
- ✓ Çağdaş Ortam
- ✓ İdeal Sınıflar
- ✓ Sosyal Gelişim
- ✓ Bire Bir Destek Eğitimi
- ✓ İş Eğitimi ve Meslek Edindirme
- ✓ Bire Bir Rehberlik
- ✓ Mutluluk ve Başarı Dolu Bir Gelecek...

T.C.
M.E.B.
ÖZEL GENÇ ADAY
ÖZEL EĞİTİM OKULU
İŞ EĞİTİM MERKEZİ

Davetlisiniz

PROGRAM

- 1- İstiklal Marşı Ve Saygı Duruşu
- 2- Açılış Konuşmaları ve Kurdele Kesimi
- 3- Etkinlikler (Müzik ve Eylence Programı)

*Öğrencilerimiz Dinyelikte,
Togaylı bayrakla sınıfta,
Biyoloji ve coşkulla okullu,
Okuluna kavuşuldu,
Maddulduğumuzuz sızle ile paylaşım ile iyiyasız,
Açılışa gelirsiniz,
Bizle ve sonundadır istinaz*

Tarih : 30 Nisan 2007 Pazartesi
Saat : 12,30
Yer : Sille Ak Mahalle Kubbeleri Sk. No: 6
(Sille Komhassan Villaları Arkası) KONYA
Tel: 0332 246 00 89

ÖZEL GENÇ ADAY
ÖZEL EĞİTİM OKULU

Ek-B 1: Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu Açılış Davetiyesi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

ÖZEL EĞİTİM MESLEKİ EĞİTİM MERKEZİ (OKULU) ÖĞRENİM BELGESİ

T.C. kimlik numarası	Belgeyi veren merkez (okul)	
Adı soyadı	Merkez (okul) numarası	
Baba adı	Öğrenim süresi	
Ana adı	Belge numarası	Belge tarihi
Doğum yeri ve tarihi	Belge notu	
Merkezin (Okulun) bulunduğu il, ilçe	Daha önce bitirdiği okul	

..... oğlu / kızı .....
Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezini (Okulunu) başarıyla tamamladığından bu belgeyi almaya hak kazanmıştır. .... / .... / .....

Not: Bu belge yükseköğretime devam etme hakkı sağlamaz, ancak bireylerin herhangi bir işte istihdam edilmesi durumunda ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara tanınan özlük haklarından yararlanmalarını sağlar.

Müdür Yardımcısı

Merkez (Okul) Müdürü

Ek-B 2: Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu Mesleki Eğitim Öğrenim Belgesi

(Değişik:RG-21/7/2012-28360)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA MERKEZİ (OKULU)
ÖĞRENİM BELGESİ (I. KADEME)

T.C. kimlik numarası	Belgeyi veren merkez (okul)
Adı soyadı	Merkez (okul) numarası
Baba adı	Öğrenim süresi
Ana adı	Belge numarası
Doğum yeri ve tarihi	Belge tarihi
Okulun bulunduğu il, ilçe	Belge notu

.....oğlu / kızı ..... Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu) öğrenimini başarı
ile tamamladığından bu belgeyi almaya hak kazanmıştır. .... / ....

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Ek-B 3: Özel Atak Aday Özel Eğitim Uygulama Merkezi Öğrenim Belgesi 1. Kademe

(Ek:RG-21/7/2012-28360)

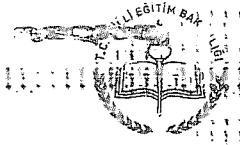
ÖZEL EĞİTİM UYGULAMA MERKEZİ (OKULU)
ÖĞRENİM BELGESİ (II. KADEME)

T.C. kimlik numarası	Belgeyi veren merkez (okul)
Adı soyadı	Merkez (okul) numarası
Baba adı	Öğrenim süresi
Ana adı	Belge numarası
Doğum yeri ve tarihi	Belge tarihi
Okulun bulunduğu il, ilçe	Belge notu

.....oğlu / kızı ..... Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu) öğrenimini başarı
ile tamamladığından bu belgeyi almaya hak kazanmıştır. .... / .... / ....

Müdür Yardımcısı

Merkez (Okul) Müdürü

T.C.
KONUŞMA VE ALTERNATİF İLETİŞİM
SELÇUKLU KAYMAKAMLIĞI
Selçuklu Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
Özel Eğitim ve Değerlendirme Kurulu Raporu

Ağır Düzeyde Zihinsel Yetersizlik
ÖNERİLEN ÖZEL EĞİTİM HİZMETİ
Yapılan Eğitimsel Değerlendirme ve tanılama sonucuna göre: 26/12/2008 tarih ve 286 sayılı TTKB Kararı ile Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı doğrultusunda, Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerileri Toplumsal Yaşam Becerileri modüllerini içeren destek eğitimi programı(lar)ından yararlanması.
KARAR
Yukarıda kimlik bilgileri belirtilen bireye önerilen destek eğitim programı ve ekteki eğitim planında yer alan ihtiyaçları doğrultusunda; ...1 Yıl... süre ile ...Bireysel ve Grup... destek eğitiminden yararlanılmasına oylarıyla / ovcokluğuyla karar verilmiştir.
BİREYİN GİDEBİLECEĞİ ÖZEL EĞİTİM VE REHABİLİTASYON MERKEZİ/BİRİMİ PROGRAMLARI
Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı (Bireysel-Grup)

Not : Rapor süresi 1 yıldan daha uzun süreli olan ÖEDK Raporlarına ait Eğitim Planının, mevzuat gereği birinci yılın sonunda yenilenmesi gerektiğinden, ilgili RAM'a başvurmanız gerekmektedir.

Üye
Hanife METEĞLİ
Psikolojik Danışman

Üye
Mahmut BACAN
Psikolojik Danışman

Üye
N. Nilgün YAVUZER
Psikolojik Danışman

Üye
Doğan ERKİLEN
İşitme Eng. Snf. Öğrt.

Üye
Durmuş AR
Zihne Eng. Snf. Öğrt.

Üye
Mehmet ÇETİNER
Gezerek Özel Eğt. Görm. Yapan Öğrt.

Kurul Başkanı
Mehmet TERZİ
Özel Eğitim Böl. Bşk.

Üye
Yasemin TÜRKMENOĞLU
Okul Öncesi/Çocuk Gelişimi Öğrt.

Üye
Mustafa GÜLER
Kurul Müdürü

Kayıt Numarası: 1446176

Ek-B 5: Selçuklu Rehabilitasyon Araştırma Merkezi'nden Alınan Bireysel Eğitim Raporu Örneği

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
SELCUKLU KAYMAKAMLIĞI
Selçuklu Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü
Özel Eğitim Değerlendirme Kurumu Eğitim Planı

EĞİTİM PERFORMANSI
Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı
<p>Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerileri Görsellerden yararlanarak ihtiyaçlarını ifade eder. İşaretlerden/nesnelere yararlanarak ihtiyacı olan nesneyi ifade eder. Sesin yönünü bulur. Sesin kaynağını bulur. Adı söylendiğinde bakar. Konuşana dikkatini yönelttiğini jest, mimik ve hareketlerle gösterir. Bilgiyi reddeder. Hizmeti reddeder. Nesneleri reddeder. Tek sözcük kullanarak gereksinimlerini ifade eder. Jest ve işaretlere dayalı olarak gereksinimlerini ifade eder. İki ve daha fazla heceden oluşan sözcükleri taklit eder. Tek heceli sözcükleri taklit eder. Yüz hareketlerini taklit eder. Küçük kaslarla gerçekleştirilen davranışları taklit eder. Nesne kullanılmaksızın gerçekleştirilen büyük kas davranışlarını taklit eder. Nesnelerle yapılan büyük kas davranışlarını taklit eder. Sözel olmayan yönergeleri yerine getirir. İki ve üç basamaklı sözel yönergeleri yerine getirir. Tek basamaklı basit sözel yönergeleri yerine getirir.</p> <p>Resim üstünde istenen nesneyi gösterir. Farklı resimler arasından ismi söylenen nesneyi gösterir.</p> <p>Toplumsal Yaşam Becerileri Gerektirdiğinde reddetme davranışı gösterir. Karşıdaki kişilerin ifade ettiği duygulara uygun tepki verir. Bilgi almak için sorular sorar. Serbest zamanını ilgileri doğrultusunda değerlendirir. Günlük işlerin gerektirdiği farklı durumlara uygun söz kalıplarını kullanır.</p>

İHTİYAÇLARI
<p>1. Birey için karar verilen Destek Eğitim Programı/Programlarındaki modül/modüllerden Amaçlar Bölümünde seçilmiş olan kazanımların öncelikli olarak kazandırılması, 2. Bireye verilen program dahilinde aileye; bireyin yetersizliği, bireyin eğitimine nasıl katkıda bulunacağı, evde yapılacak tekrarlar ve yasal haklarıyla ilgili rehberlik çalışması yapılması.</p>

AMAÇLAR
Zihinsel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı
<p>Dil, Konuşma ve Alternatif İletişim Becerileri Grup içi oyunlarda rol alır. Görsellerle desteklenen olayları anlatır. Gördüğü ve yaşadığı olaylarla ilgili bilgi verir. Üç ve daha fazla sözcük içeren cümleler kullanarak gereksinimlerini ifade eder. İki sözcüklü cümlecikler kullanarak gereksinimlerini ifade eder. İletişim sürdürür. İletişim başlatır. Kurallı oyunları sürdürürebilmek için sıra alır.</p> <p>Toplumsal Yaşam Becerileri Başlıca meslekleri tanır. Toplu taşıma araçlarında uyulması gereken kurallara uyar. Alışveriş yapılan yerlerde uyulması gereken kurallara uyar. Lokantada uyulması gereken kurallara uyar. Sinema, tiyatro gibi yerlerde uyulması gereken kurallara uyar. İletişimde bulunduğu kişilere karşı hoşgörülü ve anlayışlı olmaya dikkat eder.</p>

Ek-B 6: Selçuklu Rehabilitasyon Araştırma Merkezi'nden Alınan Bireysel Eğitim Raporu Detaylı Örneği

**ÖZEL GEREKSİNİMLİ BİREYLERLE İLGİLİ HÜKÜMLER İÇEREN
ANCAK
ÖZEL EĞİTİMLE İLGİLİ HÜKÜM BULUNMAYAN YASALAR**

Kanunun Adı	Kanun Numarası	Kabul Tarihi	Yayımlandığı Resmî Gazete	
			Tarih	Sayı
Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Kanun	5258	24/11/2004	09/12/2004	25665
65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun	2022	01/07/1976	10/07/1976	15642
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun	3146	09/01/1985	18/01/1985	186399
Dernekler Kanunu	5253	04/11/2004	23/11/2004	25649
Emlak Vergisi Kanunu	1319	29/07/1970	11/08/1970	13576
Esnaf ve Sanatkârlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunu	1479	02/09/1971	14/09/1971	13956
Evrensel Hizmetin Sağlanması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	5369	16/06/2005	25/06/2005	25856
Gelir Vergisi Kanunu	193	31/12/1960	06/01/1961	10700
Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu	1086	18/06/1927	23,4/7/1927	622,623,624
İmar Kanunu	3194	03/05/1985	09/05/1985	18749
Kahtsal Hastalıklarla Mücadele Kanunu	3960	28/12/1993	30/12/1993	21804
Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun	4736	08/01/2002	19/01/2002	24645
Karayolları Trafik Kanunu	2918	13/10/1983	18/10/1983	18195
Kat Mülkiyeti Kanunu	634	23/06/1965	02/07/1965	12038
Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu	197	18/02/1963	23/02/1963	11342
Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun	2330	03/11/1980	06/11/1980	17152
Noterlik Kanunu	1512	18/01/1972	05/02/1972	14090
Nüfus Hizmetleri Kanunu	5490	25/04/2006	29/04/2006	26153
Ordu Yardımlaşma Kurumu Kanunu	205	03/01/1961	09/01/1961	10702
Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşlanması Hakkında Kanun	3816	18/06/1992	03/07/1992	21273
Özel Tüketim Vergisi Kanunu	4760	06/06/2002	12/06/2002	24783
Radio ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun	3984	13/04/1994	20/04/1994	21911
Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu	3359	07/05/1987	15/05/1987	19461
Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun	298	26/04/1961	02/05/1961	10796
Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu	3294	29/05/1986	14/06/1986	19134
Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası	5510	31/5/2006	16/06/2006	26200

Ek-B 7: Özel Eğitimle İlgili Yasalar

MEBBİS - EOM
İŞLEMLERİ
MODÜLÜ
99912950, ÖZEL
ATAK ADAY
HAFİF DÜZEYDE
ZİHİNSEL
ENGELLİLER
İLKOKULU

99912950

Kültür, Turizm ve
Yerel Yönetimler Bakanlığı

Birey Kayıt
İşlemleri
Listeleme
İşlemleri
Eğitim İş Planı
Giriş
Eğitim Bilgi
Giriş
Eğitim Bilgi
Giriş Onaylama

Özürü Birey Modülü İşlemleri

EOM00001

Özürü Birey Modülü İle İlgili Duyurular

Sistemde bakım yapılacağından 07.02.2012 Perşembe günü 10.00-12.00 saat aralığında ekranlar çalışmayacaktır.

Ayrıca kurum ve ilçe onay tarihleri de aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

Kurum Onay tarihleri: 01/02/2013-08/02/2013

İlçe Onay tarihleri : 09/02/2013-19/02/2013

Eğitim İş Planı Giriş Ekranı 05 Haziran 2012 tarihi itibari ile aktif hale getirilmiştir. İlgili ekranı göremeyen kurumların illerinde bulunan MEBBİS yöneticilerine başvurarak yetki almaları gerekmektedir. Haziran ayının iş planları girilirken 12 Haziran 2012 tarihine kadar geçmişe yönelik iş planlarının sisteme girilmesine izin verilecektir. Bu tarihten sonra geçmişe yönelik iş planı girişi veya güncellemesi yapılamayacaktır.

Eğitim İş Planı Giriş Ekranında herhangi bir mevzuat kontrolü yapılmamaktadır. Bu nedenle kurumların eğitim bilgi girişi yaparken mağdur olmamaları için eğitimlerini mevzuata uygun olarak planlamaları gerekmektedir.

Kurum Eğitim Bilgi Giriş ve Onay İşlemleri her ayın ilk 5 iş gününde gerçekleştirilmektedir.

İlçe MEM Onay İşlemleri kurum giriş ve onaylarının tamamlanmasının ardından 7 iş gününde gerçekleştirilmektedir.

Ek-B 8: Engelli Öğrenci Modülü

T.C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 83688308-605.99/ 6223
Konu : Araştırma İzni

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİNE
(Öğrenci Daire Başkanlığı)

İlgi : 22/01/2013 tarihli ve 48178250.302/53 sayılı yazı

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencisi Fadime Meltem YAĞCI'nın "Konya'da Rehabilitasyon Merkezlerinin Tarihsel Gelişimi ve Örnek Bir Kurumun İncelenesi (Özel Atak Aday Özel eğitim Okulu)" konulu araştırmasını uygulama talebi incelenmiştir.

Üniversiteniz tarafından kabul edilen ve onaylı bir örneği Müdürlüğümüzde muhafaza edilen araştırmanın, İlimiz Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu ve Konya Rehberlik ve Araştırma Merkezinde uygulanmasında sakınca görülmektedir.

Araştırmada Müdürlüğümüz tarafından onaylanarak gönderilen nüshalar kullanılacak olup sonucun CD ortamında iki nüsha olarak Müdürlüğümüze gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi ve adı geçene tebliğini arz ederim.

Mukadder GÜRSOY
İl Millî Eğitim Müdürü

Abdülaziz Mah. Atatürk Cad. 42040 Meram/KONYA
Tel:0332 353 30 50 Faks:0332 351 59 40
Web : <http://konya.meb.gov.tr>
E-Posta : konyamem@meb.gov.tr

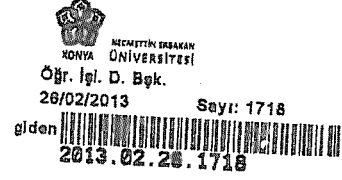
Strateji :
Bilgi: Fatma GÖRES
0332 353 30 50 (1259)
istatistik42@meb.gov.tr

Ek-B 9: Araştırma İzin Belgesi

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 48178250-302/ - 166
Konu : Fadime Meltem YAĞCI'nın
Araştırma İzni Hk.

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: Müdürlüğünüzün 10.01.2013 tarih ve 71052239-300/64 sayılı yazısı.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Fadime Meltem YAĞCI'nın "Konya'da Rehabilitasyon Merkezlerinin Tarihsel Gelişimi ve Örnek Bir Kurumun İncelenmesi (Özel Atak Aday Özel Eğitim Okulu)" adlı tezi kapsamındaki araştırma yapma isteği ile ilgili Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 18.02.2013 tarih ve 83688308-605.99/6223 sayılı yazıları ekte gönderilmiştir.
Bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Tahir YÜKSEK
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek:
- Resmi Yazı (1 sayfa)